

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Evsebii Nierembergii Madritensis Ex Societate
Iesv De Adoratione In Spiritu Et Veritate Libri Quattuor**

Nieremberg, Juan Eusebio

Antverpiæ, 1631

Lib. I. Continentur quæ spectant ad expiationem animæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46187)

I

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV
D E
ADORATIONE
IN SPIRITV
E T
VERITATE
LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Mendacium ſecularis Vitæ.

MORES hominum, mendacium
fine honore. Nolite zelare
mortem in errore vitæ: Spiritus enim sanctus disciplinæ ef-
fugiet fictum. Mendacia per-
niciosiora sunt, quatenus salubrioris atque
pretiosioris rei. Mortales nihil pretiosius
quàm vitam habent: quomodo sustinere
possunt mendacium vitæ? quomodo tole-
rare falsitatem spiritus & obsequij diuini,
quod infinities oportet plurius haberi quàm
A vita

vita ipsa? Mendacium vitæ, est omnium malorum perniciosissimum. Nimis periculosum est & extimescendum, in hac re pretiosissimâ seduci. Oculos non patiuntur homines falli: quomodo benigni sibi sunt, si decipiat mens? In lapidibus non sistent frustrari: quomodo in seipsis ferunt illudi? Quàm solliciti & industrij sunt, ne pupillæ eorum adulterinus color lapilli imponat loco veri? non emunt gemmam, nisi adiurato & cautionem præstanti venditore, quòd ille lapis verus sit. Hæc amentia hominum; quòd gaudeant pretio vitæ suæ falso, non lapidis: qui nolint seductos habere oculos, & ament seductam habere mentem, spiritum, vitam, & cælum denique.

Graue ducimus ab alio decipi, etiam in rebus exiguis: & à nobis, in ipso nostri pretio, libentissimè volumus seduci. Audire, vel dicere mendacium nolumus: & tamen volumus ipsum mendacium esse, & vivere. O Miseri! quia & decepti, & deceptores nobis sumus: & patienter sustinemus geminum hoc malum, quod maximè fugiunt homines; & duplicem toleramus infamiam in re tantâ, cum in leuissimis neutrum sustinere mus. Si nefas iudicas decipere amicum tuum, & summam iniuriam putas, decipi ab amico: quod ius & fas erit, vt te decipias, & à temet decipiaris,

decipiaris, qui fidelior & charior debes esse tibi? At privilegio quodam patientiæ honoramus damna nostra aduersus nos, quæ sunt omnium maiora, & duplicia; atque quadam non modò immunitate, sed gratulatione instigamus & armamus magis, ad perniciem nostram. Si aliquis falleret auarum in bonis fortunæ fugitiuis, ægrè ferret; si arcas & loculos pro pecuniâ oppleret illi cœno & sordibus, summam iniuriam putaret: cur falli à nobis in bonis virtutis & gratiæ, non tantum sustinemus, sed affectamus; nec dolemus vitam contaminatam vitiis & defectibus habere, vel fictam virtutem, adulterinam charitatem, superficiale mortificationem, & spuriam humilitatem?

Huius damni præcipua causa est, quòd latentem amorem nostrum non persequimur, nec interimimus hunc hostem vernaculum. Non licet tanti facere, & seruare vitam inimici, ut vitam nostram periclitemur, audiendo consilia hostis huius incolumis. Appetitus nostros auscultamus ut oracula, cum semper mendacia nobis suggerant. Qui audit adulatores studentes placere hominibus, plurima falsa opus est credere: sic qui audit blandientem sibi suum amorem, passim decipietur.

Dic mihi, ô anima, si in Senatu sapientis-

A 2 fimo-

simorum & optimorum hominum omnes
vnanimè suffragio iudicarent causam ali-
quam, & solum reus iam culpam confessus
ipse, & conuictus ab aliis, qui idiota & rusti-
cus, & sceleratissimus erat, repugnaret sen-
tentiae totius Senatus, velut iniustae; an tu
huic magis fidem adhiberes, quam illis viris
sapientissimis & iustis? Cur igitur nugas & vo-
ces sequeris amoris tui, & cupiditatis non mo-
dò rusticæ, sed bestialis? cur huius vnius di-
ctamen opponere audes Deo, Angelis, Do-
ctoribus Ecclesiæ, Philosophis antiquis, Ra-
tioni ipsi, imò tuimet conscientiae, condem-
nantibus ea quæ bona iudicat affectio pro-
pria, & iudicium ipsum amoris privati & cu-
piditatis? Crede falsum, quod Deus non iu-
dicat verum, quod Angeli condemnant,
quod Doctores refellunt, quod Philosophi
refutant, quod Ratio damnat, cui conscien-
tia tua dissentit. Omnes peragunt reum
mendacij amorem tui versutum, & technis
innumeris armatum. Pleni omnes sumus fal-
laciis, quia referti amore proprio; eò perni-
ciosius, quatenus impostor non modò do-
mesticus est, sed concatenatus & radicitus
confitus nobiscum, ut numquam discedat,
sed semper adsit absque induciis erroris. Hinc
inueteratum est damnum ipso usu, & velut
præscriptione mentiendi, ut quod vitium est,
non

non modò defendant homines prudenter factum, sed iuxta Euangelium; & quod est contra rationem, ex doctrinâ Christi interdum sanctificent. Sufficeret miseriæ humanæ ignorantia, quâ laborat, quin opus esset superaddi deceptionem. Miseria ignorantium leuis & facilis est, ut quæ decedat disciplinæ, simul ac docentur; at eorum qui decepti sunt, dura & pertinax, ut quæ resistat doctrinæ. O, utinam solùm ignorantes essemus, & non seducti!

Hæc stultitia & impostura hominum in mundo ferè in omnes grassatur. Quantumuis sapientissimos se putent, & sint primarij Doctores & Professores Vniuersitatum; insipientes sunt, & seducti, nisi probi, & sancti. Elige quemcumque sapientem, quem tibi omnes prædicarunt ut summum scientiarum oraculum: si hunc semel videres lutum & stercorea seruare in pretiosissimis & mundissimis thecis, & inde eiecisse vasa aurea, & abiecisse gemmas & vniones; an posses persuaderi, illum hominem esse sapientem, cum illas sordes æstimaret, & depretiaret has diuitias? Quomodo igitur sapiens erit, qui non semel, sed perpetuò cor suum implet ambitione honorum, desiderijs diuitiarum aut voluptatum? contemnit verò amorem Dei, diuitias gratiæ, merita Christi, Deum ipsum? quæ

multò plus distant ab honoribus, diuitiis & voluptatibus mundi, quàm aurum à fæce & cœno, prout scilicet distat Deus à creaturâ. Quid refert, si dicas, non nasci hoc ex ignorantia, sed satis fuisse cognitum illi homini discrimen temporalium ab spiritualibus, & neminem hoc ignorare quamuis operetur diuersè? nam nec excusabitur ab amentia, qui diceret, se optimè iudicare valorem auri super omnia, & à se lutum æstimari vt vilissimum, si nihilominus custodiret lutum, ambiret, amplexaretur, oscularetur illud, & etiam cum periculo vitæ & immensis laboribus quæreretur; aurum verò etiam oblatum abiceret, nec conspiciere vellet. Plus sanè miraberis hanc dementiam arcanam, & has tenebras visibiles; neque planè sapientem aut sanum hominem istum dicere auderes, ne risui esses omnibus. Quantò insanius erit, & magis ridiculus, qui dicens maiora esse bona spiritus & gratiæ, quàm mundana, quærit hæc, & contemnit illa? An doctus homo, aut integer mente, aut fidelis potuit esse, qui ex aureo sacrario, deputato vt asserueretur ibi Eucharistia, abiecisset Corpus Christi, vt loco illius deponeret lutum? Quomodo sapiens est, qui ab animo, diuino sacrario, expellit ipsam diuinitatem complacentem ibi, & substituit eius loco non stercora, sed fœdiora vitia,

&

& concupiscentias sordidiores? Igitur nulla sapientia, nulla veritas in mundanâ vitâ. Terribiliora arma, quibus pugnabit Christus aduersus insensatos in tremendo die iudicij; non erunt, conuulsio elementorum, casus stellarum, obtenebratio Solis, incendium mundi, vox Archangeli terribilis, horrifona tuba illa Dei, vultus seueri Iudicis; sed veritas: hoc solùm, quòd tunc videbitur manifesta, quam nunc inuoluimus nostris cupiditatibus, & contemnimus.

In spiritali autem vitâ licet sit veritas, miscentur quandoque mendaciâ, ob subtilitatem & adulationem intimi amoris nostri, (adulatio enim vbiuis corrumpit & fascinat veritatem) & artificium & odium dæmonis, qui vbique veritatem creatam euertere conatur, cùm increatam non possit. Idcirco commendatur à Christo Domino, vt decus Evangelicæ perfectionis, adorare Deum in Spiritu & veritate. Deus verus non debet coli falsâ vitâ. Vnigenitus Dei Filius veritas est; & qui filius Dei esse vult, veritatem amet, & habeat. Quare, qui à præcipitio carnis digressi per semitam spiritus incedunt, nondum extra periculum se putare debent, nisi simul incedant veritatis viâ. Huic vt securè insistas anima mea, accipe has monitiones, quibus adores Deum, & seruias veraciter

7
S 10. EVSEBII NIEREMBERGII
perfecto spiritu cordis, & intelligas quid lo-
quatur veritas, ne sit in spiritu tuo dolus: sed
potius veritatem facientes in charitate, cre-
scamus in Christo per omnia.

C A P V T II.

De Veritate spiritus.

NE putes ex consortio veritatis vitam spi-
ritus tetricam & acerbam esse: nam ca-
lumnia est, veritatem amaram dici. Non est
timenda ob nomen solum; iucundissima res,
veritas spiritus. Ne dicas: Si veritas exterius
audita amara habetur, quàm peracerba erit
interius percepta, & intima nobis? Si ab aliis
dicta molestat; quid à nobis facta, & in nobis
perfecta? si auditui ingrata est, quid fiet con-
scientiæ, cordi, & toti vitæ? Nam non est
mellis vitium, si amarè sapiat palato corru-
pto. Terram ipsam, cùm solidè consistat,
circummoueri iudicat, qui vertigine laborat.
Vitiis nostris credimus peccare cetera; & hu-
manum morbum imputamus culpam diui-
nis etiam rebus. Innocens veritas est, dulcis,
placens, nisi solum carnalibus displicens, &
iis qui displicent Deo. Idem purpuræ regius
color mulcet homines, sed tauros offendit,
atque exacerbat: eos qui intelligunt, delectat
hæc purpura Dei veritas, hoc decus sancti-
monia;

monia; parum refert, si offendat eos, qui animâ & mente sunt inanes & indigni: imò eo ipso magis digna ipsa est & commendabilis.

Pulcherrimum quid atque diuinum est veritati, esse horridam malis: causam odij considera, & videbis quàm sit amabilis per se. Austera videtur hominibus veritas super omnia aduersa & molesta; quia singulae aduersitates singulas oppugnant, aut aliquas voluptates: at veritas omnes simul, & cuncta vitia. Ideò supra omnia iudicant illam grauem; ideò nihil magis libenter quàm veritatem stringunt aduersus inimicos ad vlciscendum se, nec vllum damnum virulentiore corde immittunt: quia quod malum sibi quisque maximè formidat, id optat inimico cum irascitur; & quoniam putet sibi fore maximum malum veritatem, vt spicula venenata contorquet veritates in inimicum obiciendo, & admonendo illum id ipsum quod est. At tantæ offensionis causa, amorem & pretium veritatis commendat: omni amore digna est, quæ vitia omnia dedignatur & impugnat. Si vnica potio omnes morbos tibi curaret, minimè contemneres, quamuis te acerbarer; imò nihil aliud maiori in pretio haberes: ita veritas vel isto solo titulo per se est amanda & adoranda, etiam cruci affixa, sine decore,

fine vultu. At illa honesta est specie, & iucunda sapore; non deformis, sed Deiformis: non est insipida, sed Dei sapientia: vox veritatis dulcis, & facies sua decora. Deum pro condimento habet, non potest esse insulsa, aut fellea, aut corrupta. Quæ Deum beatum facit, non debet tibi censerī molesta; nec potest facere te miserum. Quid dicam? Deus Veritas est; anne Deus erit tibi amarior felle, aut non pulchrior luce? Age, aude respicere veritatem, aude amare, aude te committere & confidere illi. Hic præcipuus spiritualis vitæ canon est: sicut carnales nihil magis in odio habent, quàm veritatē; sic qui per viam spiritus incedunt, nihil magis in voto & pretio habeant. Quid magis gratum & necessarium sagittario, quàm oculi? ita hominem rationis compotem nihil optatius oportet habere, quàm veritatem. Sagittarius & animalia, quæ vsui plurimùm sunt, erutis oculis inutilia redduntur: sic tota vita nostra absque veritate redditur infrugifera. Nullus sensus magis iucundus, quàm visus: reliquas animi dotes excedit veritas; quæ non minùs placeat fulgens, quàm æstimeretur pungens.

Igitur à veritatis iustâ opinione incipiamus excludere mendacia, reputantes nihil vtilius, nihil suavius, nihil præstantius, quàm veritatem spiritus sinceram. Plerique quia hoc
non

non satis credunt, permittunt sibi aliquam interdum indulgentiam naturæ & amoris proprii, & inclinationis carnis, quamvis in rebus leuibus; commiscentes subtilissimâ dissimulatione & fraude sui solatia aliena, ut emolliant austeritatem, quam in spiritu timeant & suspicantur: & non satis fidentes illi, & Deo, adhuc reseruant aliqua pignora, carnis & voluntatis, quibus nolunt expoliari, ut illuc se recipiant facile, non ausi omnimodo repudio sui tradere se penitus Deo & spiritui nudos, quasi in penetralibus & interiori eius esset aliqua amaritudo. Hi se fallunt: nam non est hic spiritus veritatis. Res simplicissima & perspicua est spiritus: quare non erit verus & genuinus, qui ita permixtus & confusus est. Hæc duo sunt, caro & spiritus, & nequeunt in vnam rem simplicem coalescere. Addeò simplex & pura debet esse veritas spiritus, ut non satis sit cuncta carnis mendacia, omnes leges mundi, quantascumque insinuationes amoris tui horrere & formidare; sed etiam opus est, te orbare animâ ipsâ tuâ, & quauis eius voluntate & delectatione creatâ, etiam intellectuali & licitâ, ut solum Deum quæras & habeas.

Altius quid est spiritus quàm anima, intellectus, & natura. Audi IESVM tuum dicentem: *Spiritus est Deus: & eos, qui adorant eum,* Ioan. 4.

in spiritu & veritate oportet adorare. Quare
vt adores veraciter, & seruias perfectè Deo in
spiritu vero, oportet vt transcendas te, & om-
nem creaturam, & affectionem creatam; &
anheles & ames solam diuinam veritatem, &
quasi profecturus statim de hoc mundo, om-
nibus creaturis, & tibi ipsi valedicas: adhæ-
rens per charitatem puram Domino vnus
spiritus (vt dicit S. Paulus) factus cum Deo
vno, qui veritas ipsa est. Reuelle te à te ipso,
vt cum Deo inseraris: diuide te à te ipso, vt
cum Creatore tuo vnieris: refige te à te ipso,
vt in cruce cum IESV figaris: extirpa te à te
pessimo, vt in omni bono radiceris. Fuge na-
turam tuam; in Deo inuenies asylum tui:
absque dissimulatione te perde, & lucraberis
te verè.

CAPVT III.

De Puritate spiritus.

NE in aliquo recenseas te bestiarum &
iumentorum grege, qui cum Deo vnus
spiritus potes esse, ô coheres Christi: in nullo
congaudeas de societate pecorum. Omnes
carnis & naturæ delectationes contemnas,
nullatenus aliquâ reseruâtâ & permissâ: vna
sola saporem veritatis vitiabit; vna veritatem
spiritus offuscabit. Paruis rebus sæpè maxima
cedunt:

cedunt: aceti guttula inficit totum vasculum
meri nobilissimi: stilla atramenti phialam
purissimæ aquæ turbat: cur vis perspicuitatem
veritatis, & nobilitatem spiritus, exiguâ &
unicâ delectatiunculâ corrumpere? cur à di-
uino statu te deijcis? cur à Dei gremio & dul-
ci amplexu te abiungis, vt gustes minutas fæ-
ces rerum, cum nec à Christi cruce descen-
dere debueras ob Regna mundi? O auare &
pusillanimis, cum vnionem inestimabilis pre-
tij empturus dederis iam talenta plura; de-
mum ne addas vnicum assem; conuentionem
rescindis. Imò stultior es: nam mercator ni-
hil perderet, solum non lucraretur gemmam;
redderetur enim illi sua pecunia: at tibi non
reddentur magnæ delectationes; & quia mi-
nimam non vis relinquere, non lucraris ge-
nuinum spiritum. Cur longissimum cursum
progressus feliciter, iam in metâ ne addas vni-
cum gressum, frustraris præmio? Non graue
& amarum putes abstinere omnibus: vt po-
tueris maioribus carere, poteris minoribus; vt
potuisti multis, poteris alijs; vt potuisti pluri-
bus, poteris reliquis.

Quid est quod aspera sustineas plura, cor-
poris macerationes, humiliationes, oppro-
bria, humicubationes, ieiunia; & aliunde edu-
lij alicuius, aut alterius rei delectatione, aut
cupiditate, labefias & vincaris? Anne si peni-
tus

tus renunties gulæ, miser eris? Quomodo Angeli felicissimè viuunt ieiuni? Imò dæmones non tristantur quòd abstineant: sed nec animalia; nam sunt aliqua quæ absque cibis & gulâ fruuntur lætâ naturâ, & gaudent spiritu dumtaxat. Semper æstima te in superiori classe, quàm simiarum aut luporum: ita non sollicitaberis de earû voluptatibus. An doles quia vt cicada non strides? Minimè. An quia cadauera vt vultures non epularis? Nequaquam: quia ea gaudia alterius sunt speciei: sic si te hominem censes, alienas omnes voluptates, quæ bestiarum sunt, contemnes. Quid si te consideras collegam Angelorum? quid si adhæres Domino, vnus spiritus cum eo factus Deus? Quæ per æternitatem non desideraturus es, & eris beatus; potes modò non cupere, & non eris miser. Vt non doluisti carere ludicris & crepundijs puerorum, factus vir: sic nec voluptatibus etiam hominum, factus Angelus, & quasi Deus, dolebis. Si daretur tibi optio, vt transires in statum angelicum, nōne eligeres, etiam admisâ hac conditione, vt in æternum abstineres? Ecce nunc ad tempus hæc optio datur. Voluptates & cibos, quos satur ventre despicias, cur non famelicus virtutis despicias? quas æger corpore fastidis & horres, cur non & mente sanus? quid impossibile iudicas virtuti, renuntiare voluptatibus,

bus, quod necessarium facit infirmitas? Quod potuit vitium naturæ, nōne poterit robur gratiæ te facere pertæsum delectationes omnes viles? Si tibi fastidio aliquando fuerunt diuina & spiritualia, crede posse fastidio esse carnalia. Potes viuere in hoc exilio cum periculo inferni sine immensis voluptatibus cæli; etiam poteris ad odorem paradisi sine his vilibus terræ. Quot hominum millia in laboribus & luctu sunt, & tamen viuunt? tūne solus moriturus, quia sine gustu? Vixisti aliquando in dolore: modò viue sine voluptate. Totiens fuisti dolens, modò tantum esto continens. Si pudet sapere cum vulgo hominum, pudeat gustare cum vulgo bestiarum. Imò belluæ abstinent magis; quæ minoribus, simplicioribus & paucioribus voluptatibus contentæ sunt, quàm plerique hominum. Idem cogita de reliquis voluptatibus sensuum & animæ, & qualibet aliâ propriæ voluntatis fruitione.

Oportet repudium æternum renuntiare omnibus rebus; & potes, & sine periculo tui, imò sine molestiâ. Sed vt voluptate omni carere queas, care voluntate omni etiam leuissimâ, licitâ & iustâ. Caue, si propriâ voluntate induaris, & non sis nudus, inde caro assueta dominari velut Domina Ioseph apprehendet *Gen. 39.* laciniam vestimenti tui manu suâ, hoc est,
 appe-

appetitu connexo voluntati, & adulterare te coget. Lacinia sufficit ad tantum facinus: minimâ ansulâ gubernantur ingentia damna: nisi pallium penitus relinquant nudus, periclitaberis. Reijce voluntatem tuam integram, nec te protegas damno tuo, nec periculo tuo te amicias. Elias raptus in cælum, pallium reliquit: neque tutò ad cælestem vitam aduolabis, nisi relicta voluntate. Rescinde omnem voluptatem & voluntatem; rescinde te à te in omnibus: cur vis, iam pluribus recissis, manere in paruo ligatus, limitatâ libertate spiritus. Non est liber canis, quòd longam catenam habeat, ut per interuallum ludat. Accidit plerisque quod passeris, quem puer ligatum filo habet: qui emissus, putat se liberum, & volat alacris usque ad spatium funiculi; mox miserè cadit. Sic anima velut filo manet ligata, nisi cuncta resciet: putans se expeditam, post spatium certum, turpiter prouet in cœnum: quin etsi effugias à carne, & te auellas ab illicitis, & voles per cælestia; si tecum feras voluntatem, adhuc in rebus sublimibus detineberis, & impedieris. Passer ereptus è potestate pueri, si secum ferat filum, in cacuminibus arborum vicinus cælo illaqueabitur, & peribit.

Sed forsan triste putabis adhuc, omni voluntate & delectatione orbari. Quid si dicerem

rem non esse triste, omnes dolores & cruciatus optare? Non enim mœstum erit, omni voluptate priuari, si iucunda sit ipsa priuatio. Huc se diffundit vigor spiritus, hoc machinatur artificium gratiæ, ludens saporibus rerum, ut omnia dulcia huius mundi fastidias & horreas, omnia amara concupiscas. Non mœstum hoc credas: nam nomine tenus amara erunt, si cupiantur. Natura facit, ut quod uni insipidum, alij sit suaue: anne hebetior erit gratia? In muliebribus passionibus est, appetere insipida & absurda, carbones, lutum, gypsum, atque fastidire edulia exquisitè condita: quod femineæ ægritudini contigit, impossibilene erit saluti diuinæ? corruptus stomachus appetitum gubernat, & integra mens nihil valebit in voluntate? Ne igitur timeas, ô pusillanimis, quæ de spirituali vitâ audis: nam minimè molesta & grauis est, etsi necesse sit amplecti molesta & graua omnia. Ne te atterat nomen inane aut opinio: aude, aggredere, terrebis tu ipsas difficultates. Fertur genus thesaurorum sub magico artificio, quos custodiunt horribiles manes & spectra tremenda: at si quis audeat, solùm contemnens illa spectacula, subitò faceffunt omnia & euanescent, ut numquam ampliùs appareant, ut deinde securè & placidè fruatur diuitijs illis. Non maiori labore est opus quàm animo.

B For-

Fortiter aude, vt thesauris spiritualibus potiaris:repentè spectra difficultatum disparebunt. Virili corde inuade, fruiturus, sine æquâ molestiâ, arcanâ dulcedine vitæ spiritualis. Mella laborant apes, sub deformi subere latentes.

CAPVT IV.

Quomodo veritas per fidem constet. Et de fructu & usu huius virtutis.

IN mendacijs ambulat, non in veritate nec in spiritu, qui non ambulat in fide. Procul à sensu habitat veritas. Hæc cælestis planta non floret in terrâ ; non alitur sanguine & carne ; non nascitur inter stercora materialium. Passim decipimur in bonis corporalibus ; & his ipsis, quæ corporis intuemur oculis, & manibus contrectamus. Remus integer, in aquâ videtur fractus : turris quadrata, rotunda videtur dissitis : lux ipsa solis, quæ est tota fides oculorum, sæpè fallit illos, fingens colores qui non sunt : quomodo non seducemur in rebus animæ & spiritualibus, quas non videmus ; & diuinis, quæ extra humanum sunt captum ? Totum humanum genus mendacij tenebris caligabat, velut in specu, sine vllâ fenestrâ aut rimulâ, per quam leuissimus radius posset illucere : ipsi Philosophi præclariores, solum sciri dicebant
omnia

omnia mendacia esse; aut scientiam vnicam esse, nihil scire: adeò laborabant vanitate, ut solum de cælis optarent remedium. Quidam illorum putabat magistrum veritatis dumtaxat posse esse aliquem Filium Dei: ecce iam tu Fili Altissimi, ecce tu Veritas æterna, ecce tu Sapientia Patris, è cælo descendisti, ô lux mundi, ut illuminares illum, ut nos doceres veritatem; cur homines tantum beneficium non æstiment, & fidei bonum contemnunt? Quid refert credere verum, si simus nos falsi? Salutaris veritas est bona actio; & verbum verum factum verbi. Verbum Dei caro factum est, ut opus hominis fiat veritas, quia veritas Dei opus facta est.

Mendacium & vanitas est, quod non est iuxta doctrinam IESU: cur usum huius beneficii negligimus, solum contenti mortuo modo credere? Magnum fructum Fidei haberemus, si sciremus uti, & iuxta illam operaremur ut debemus, plus quàm si acie oculorum viderentur ea quæ affirmat. Omnes per fidem credunt vera: sed oportet credere verè; quod non videntur omnes facere. Si credis, ô proterua anima, quæ Christus dixit, consequenter operare. Si est verum, quod Iesum oportuerit pati ut intraret in gloriam suam: si est verum, quod Deus provideat omnia in bonum iustorum: cur affligeris in

leuibus laboribus & calamitatibus? cur putas iacturas, quod de Fide est, esse lucra animæ maxima, dum patiens sis. Si credis id esse verum, vt verè est, potiùs debes gaudere, & te solari. Si oculis carnis Prophetam aliquem sanctissimum, vt Dauidem aut Ioannem Baptistam, cerneres resuscitatum, vel Angelum de cælo venientem, vt tibi ex parte Dei annuntiaret, esse voluntatem diuinam vt ferres hanc ærumnam patienter, quoniam tibi futura esset magno bono & lucro, nōne hoc sufficeret, vt cōpesceret impatientiam tuam? imò vt excitaret simile gaudium, atque Apostolis, qui ibant gaudentes quoniam digni habiti sunt pro nomine IESV contumeliam pati? cur modò non te sustines? Illud nuntium miraculosum non deberes putare tam certum, vt est documentum fidei: nam liceret interdum dubitare tunc, cū posset te illudere spiritus malus; & tu falli in sensibus tuis. Igitur si veritas hæc ex fide certior sit, quàm si Angelus de cælo euangelizaret tibi, cur minùs te debeat commouere? Cognitionis certitudinem & rei conscientiam sequitur modus operandi, & iuxta excellentiam notitiæ debet esse præstantia operis. Quare qui ambulare in veritate vult, suæ gressus vitæ & actiones conformes faciat suæ fidei; nec tantum vera credat, sed verè, ne
ridi-

DE ADOR. IN SPIRITV ET VER. LIB. I. 21
ridiculus Angelis fit, & socius dæmonum,
qui etiam credunt sine operibus.

Quid prodest scire viam cæli, si non ambulas? Sciunt melius spiritus mali; & tamen quia consistunt, sunt dæmones. Dico tibi, quid vtilius tibi nolle benè operari, aut dæmonibus non posse? Perinde est in plerisque nolens ac impotens: imò tibi est damabilius & turpius, nolle cùm possis. Dæmones credunt, & contremiscunt: vtinam tu, cùm credas, timeres! Cur non contremiscis ad iudicia Dei, considerans certitudinem eorum; & ambiguitatem tuæ sortis, vel ad supplicia æterna, vel ad gaudia? Quid est, si credimus magnitudinem diuinæ bonitatis in se, immensi amoris erga nos, & summorum beneficiorum eius, cùm non respódeamus amore nostro, fidelitate & obsequiis? sed potiùs audeamus offendere vel venialiter, & non colimus & amamus omnibus nostris viribus & infatigabiliter Deum, qui omnibus viribus omnipotentiae suæ creauit, & fouet nos, & perfectè ac æternè amat, & dilexit vsque in finem, & vsque ad mortem amauit? Quid est quòd semper amentes nobis, & inuercundi in suam Maiestatem sumus, siue credamus, siue non verè credamus, dum segnes & torpidi manemus? Si non credimus indubitanter, quæ maior stultitia, cùm homines

omnia credant adulatoribus, quòd ad gustum suum loquantur quæ còmoda illis sint, quàm non credere res fidei, quæ utilissimæ sunt nobis, ita esse; & maximi lucri & honoris nostri, quòd veræ sint? Quæ maior irreuerentia, quàm credere homini, cùm omnis homo sit mendax, & qui falli possit; & non credere Deo loquenti nobis utilia, & ea confirmanti tot miraculis? Si verò credimus hæc, & contrà operamur; quæ maior irrisio Dei, quàm respicere bonitatem suam amabilissimam, nihili facere amorem, sanguinem, & beneficia sua, atque non timere infernum vel purgatorij pœnas, aut non sperare & desiderare ardentissimè gloriam cæli; quæ Deus magna putat, & ut magna nobis minatur, ac pollicetur, ut benè operemur? Quis maior furor, quàm exponere nos per nostram socordiam periculo amittendi gloriam, aut morandi in purgatorij ignibus?

Oportet in omnibus nostris actibus convenire rebus quas credimus; & plus affici, quàm si visu aut aliquo sensu & experimento constarent nobis. Accepisti corpus Christi, aut assistis tremendo sacrificio Missæ: si credis quòd Christus tecum aut præsens est, maiori summissione & reuerentiâ debes adesse, quàm si oculis tuis patenter conspiceres; maiori fiduciâ precari, quàm si ut sancto Stepha-

pha-

phano tibi panderentur cæli, & videres hierarchias Angelorum comitantes Christum ad te descendentem, vt ab eo aliquid peteres: nam certius est per fidem venisse Christum ad altare, quàm si visu tuo illum intuereris. Hoc modo curet quisque penetrare veritates fidei, ac in earum certitudine se affirmare, consequenter perinde operando. Quo modo consequenter procedis, & non tibi ipsi imponis, cum dicas plus æstimare minimam gloriæ particulam, quàm vniuersi orbis imperium; & tamen pro cælo nec vllam voluptatem tuam velis negare, & pro rebus temporalibus sine fine labores & angaris? Hoc videtur contingere non posse, nisi æstimentur plus terrestria & caduca, quàm cælestia & æterna bona.

CAPVT V.

De spe veniæ & zelo pœnitentiæ.

Qui plus bonus est, plus odit peccatum: qui plus odit peccatum, magis cupit destruere illud: plus igitur desiderat Deus dimittere peccata, quàm pœnitens ipse, qui veniam postulat. Deus magis bonus, ideo magis odit mala. Si peccator qui malus est, odit suum delictum, & vult destruere, quanto magis Deus qui optimus est? Quisque quæ

B 4

sua

sua sunt, quærit : solus Deus quæ tua sunt, tuamque salutem exoptat, ne dubites de veniâ & auxilio diuino. Locupletissimum fideiussorē habemus Filium Dei, si velimus conuerti. Nec deest mansuetudo creditori, nec fors sufficiens fideiussori. Ne diffidas, peccator, ob enormem magnitudinem tui debiti: respectu infinitæ misericordiæ Dei, & meritorum Christi, exiguum est. Infinitus noster thesaurus, IESVS est crucifixus. Stultum erit putare, maximum Imperatoris ærarium non sufficere, si tibi concederetur, vt inde solueres drachmam quam debebas: stultius est morari, quo minus satisfacere Deo velis, confidens in IESV.

Ridiculus eris, si tibi iniustus es, qui alijs esse utilis & beneficus gauderes. Quantum gratulareris, si tuâ occasione & diligentia facta fuisset conuersio sancti Augustini, aut Magdalænæ, aut Pauli Apostoli, aut alterius magni peccatoris, quem adduxisses ad Deum; & modò id facere absque dubio conareris, si in tuâ potestate esset facere aliquem verè pœnitentem & æquè sanctum, ac Magdalenam: recordare quòd in tuâ potestate sit cum gratiâ Dei facere te pœnitentem, & seriò dolentem de peccatis, etiam leuib, & valdè feruentem & sanctum: conuerte te, & gloriare de tuâ conuersione plus quàm de alienâ.

Quis

Quis, dum non sit desperatus, si iam moribundus præ fame esset, panem vellet dare leuiter esurienti, nec indigenti illâ misericordiâ crudeli, & se in extremis positum pateretur perire? Te mone, te hortare, tibi prædica: nihil desideratur, vt dimittantur tibi peccata, nisi tuum desiderium, dolor, & dispositio, ex gratiâ etiam. Ecce Deus expectat paratus; maius auxilium vult dare. Iam habes pignus suæ bonæ voluntatis, tuam voluntatem boni quæ à Deo est.

Nescio quomodo, cùm constes corpore cognato brutis, & animâ cognatâ Deo, corporis tuendi artem commendes & quæras, at animæ medicinam à vitijs tuis & morbis contemnas. Præcipua sollicitudo sit præcipuæ rei. Prima cura animæ sit, propter quam corpus est: & iam si prima, hoc modo sola debet esse. Animæ morbi maiores sunt, & plures, & perniciosiores; eius medicina certa & sine dubitatione, cùm sanentur, qui verè volunt sanari: corporis verò curatio est fallax; nam non statim conualescunt, qui curantur. Tum medicamenta corporis difficilia, amariora, maioris sumptus, nec in promptu sunt; sed deportari est opus ex transmarinis, & ferè vltremundanis regionibus, quæ sunt in alio orbe: animæ verò remedia facilia obuia, quæ non modò domi habeas, sed in te ipso, nec vltà

B 5 tuam

tuam voluntatem. Cur igitur tot animæ tuæ malis non mederis, cū solliciteris in quavis corporis affectione malâ ?

O summa Veritas Dei illumina me, quia ignorantia hoc efficit : nam corporis affectiones iudicat animus, & sentit; animi verò morbos non sentit corpus : solum ab animo sentiri & cognosci possunt; sed cū id ipsum langueat, quod deberet iudicare, ideo suos morbos non iudicat anima, nec quærit remedium: sed quò peius se habet, minus se sentit malam; quò magis ægrotat, minus ægritudinem suam cognoscit; velut membra corporis grauius laborant, cū sensum amiserunt. O Domine, quantum languent animæ nostræ, quæ non dolent tot defectus, distractiones, negligentias & irreuerentias erga te, qui habitas in nobis ! Da mihi, vt leuissimam etiam culpam fluuijs lacrymarum expiem, & toto corde doleam, nec patiar in me vllam offensionem tui.

Quam excusationem potest dare homo, quòd non cōuertatur, adhæreatq; Deo statim omnibus suis viribus ? An quòd non sentiat suum malum, cū ad oculum non pateat ? Sed iam per fidem monemur, quæ certior est oculis. An quòd natura nostra infirma sit, & prona ad malum ? Sed hoc ipso debet quærere robur, arma, & fauorem Dei ; ne sine
ope

ope & armis iaceat in imbecillitate suâ relictus inimicis suis. An quòd plura sint incitamenta ad peccandum? Fallitur, plura sunt & fortiora ad iustitiam, & repugnandum. Si mundus hortatur, Deus vetat: si natura inclinat, gratia compescit: si dæmones suggerunt, Angeli inspirant. An quòd mali prosperantur? O insania, amare momentaneam prosperitatem, & non timere æternitatem calamitatum! An quòd tempus speres in senectute reformandi te, nam Deus expectauit multos? O insensate, non est promissa vita, sed oblata venia, ô ingrate, abuteris gratiâ & patientiâ Dei. Caue; non iniuste Deus ager, si non dederit veniam quando & quomodo vis, cum nolis modò cum inuitat. An quòd sit molesta via virtutis & spiritus? Sed numquid placidior erit inferni aut purgatorii ignis?

CAPVT VI.

Forma peccatoris proponitur.

OVos Cherubim & Seraphim, qui tegitis pedes & faciem, quia pudet non satis amare bonum meum Deum meum, commodate mihi linguam vestram, commodate vocem Archangeli, & tubam Dei, ut per vniuersum tonem euocando mortales: Surgite
mor-

mortui, etiam dum viuitis, & venite ad iudicium: venite, vt iudicetis quoddam facinus stupendum, quod nunc contigit. Venite vt irascamini, venite vt rideatis, sed potiùs venite vt fleatis: historiam lamentabilem nuntiabo, quam certò mihi constat euenisse, vt arbitri de illâ sitis. Feminam quamdam, pedibus, manibus, & collo ligatam, trahebant quidam latrones volutando per foetida loca, eamque in fornacem æstuantem incendio horribili conijcere volebant: occurrit tunc Rex, cui potentiâ & ceteris dotibus par nullus fuit, imò ille solus in se vsurpauerat omnes naturæ liberalitates, & humanę spei auaritias. Fortior erat Samsone, prudentior & locupletior Salomone, felicior & benignior Dauide. Hic misertus feminæ illius, vt illam liberaret (solus enim erat) exposuit se morti; & acceptis magnis vulneribus, fuso toto cruore, fugauit latrones, & mundauit illam, quæ horrida sordibus fuerat, balneo facto de suo sanguine, cùm aqua non suppeteret pura: accepit in sponsam, licet æthiopissa & inuenusta esset, atque sui imperij coronauit Reginam: extruxit illi prætorium magnificum, adorna-uit mirè, sculpens vndique imaginem sui, vt conciliaret amorem & memoriam sui in feminâ illâ: disposuit familiam, & donauit ei innumeros seruos; & quod plus est, aded ex-
tra

tra se ferebatur præ amore illius, ut ipse ministraret illi etiam in obsequijs humilibus: delicia prætereà suæ erant esse cum illâ, aut cogitare de illâ, nihil aliud quàm redamari desiderans: instituit denique heredem Regni sui; promissis ad hæc multis donis maioribus, si seruaret fidem. Nihilominus, quasi tot beneficia solum negotiarentur perfidiam & odium, contempto sponso & Rege, sollicitabat sponsa illa ad adulteria mancipia & seruos viliores, qui stabula curabant: illi tamen fidelissimi Regi, partim fugiebant, partim præ dolore occidebantur; nam desperare malebant, quàm videre non seruari fidem optimo Principi, & sponso. Demum ingemiscabant cuncti Reginæ iniquitatem; nec propterea desisteat illa cogere, prostituendo se omnibus. Nec stetit hic scelus: cum benignior erga illam esset sponsus, incredibile crimen excogitauit; prodidit illum, tradens hostibus suis, quos capitali odio prosequabatur Rex: quorum mancipium illum fecit sceleratissima femina, & seruire maioribus inimicis suis coëgit; qui excæcarunt illum, & illuserunt: at quod mirum magis est, mansit illa oblita omnium beneficiorum & donorum, fruens Regno, & imperans præfrictâ fronte securior & lætior, quasi egregium aliquid parasset. Nunc iudicate, homines, nunc ius dicite:

dicite: quis erit, qui non iratus indignatione
 2. Reg. 12. aduersus feminam illam nimia, dicat; Viuit
 Dominus, quoniam filia mortis est femina
 quæ fecit hoc. Sed necdum finita historia:
 nequitiam hætenus dedi, restat stultitia.
 Nam cum odisset & contemneret pulchrum
 sponsum Regem, imagunculas illius, quæ
 per angulos aulae incisæ fuerant, osculabatur,
 & summè venerabatur ob pulchritudinem
 illarum: quæ tamen collatæ ad sponsum fœ-
 dæ erant, nec integrè referebant totam illius
 pulchritudinem; sed quædam oculos so-
 lum, aliæ manus, aliæ ora repræsentabant:
 cumque sponus coram sponsâ esset, eius
 amplexus desiderans, illa terga vertebat, per-
 traxa Regem, & icones illas quæritabat. Nunc
 iudicate, ô mortales: Viuit Dominus, quo-
 niam filia risus est femina, quæ hoc facit.

O vtinam te capiam dolis Nathan, & re-
 sipiscas pœnitentiâ Dauidis! Tu es, ô anima,
 femina illa. Hæc dicit Dominus Deus Israel:
 Ego vnxi te, ô homo, Regem super vniuersas
 naturas mundi: tibi creauit omnia: ego erui
 te de manu Saul & latronum luciferi & dæ-
 monum; de sordibus vbi iacebas, de inferno
 ardenti quò ruebas: mundaui te sanguine
 meo; & dedi tibi in cælis domum Domini
 tui Dei, & omnes delicias diuinas in sinu tuo:
 dedi que tibi domum hunc mundum vt pa-
 latium

latium regium, & creaturas omnes, quæ tibi
 feruient: & si parua sunt ista, creationis, re-
 demptionis & glorificationis beneficia adij-
 ciam tibi multò maiora: propter quod ho-
 rum beneficiorum me insectaris, & contem-
 nis? crimina tibi videntur beneficia mea? in
 me irasceris & animaduertis, vt in malefa-
 ctores, qui puniuntur iis rebus ipsis quibus pec-
 cant: tu ipsis donis meis abuteris, velut dam-
 nans me in illis, ac si benefaciendo deliquis-
 sem. Quod beneficium meum meretur iniu-
 rias tuas? Ego emendabo; ego ultor tuus ero
 aduersus me: quia nihil nisi beneuolentiam
 tuam desideravi magis, nec desidero, nec de-
 siderabo. Paratus sum, vt me ames, destrue-
 re mundum, si peccatum fuit contra te, illum
 fecisse. Si culpa fuit mori pro te, iterum mo-
 riar, vt satisfaciam, vt reconcilier tecum. Si
 scelus fuit, parare tibi gloriam meam & cæ-
 lum; vt parceres mihi, relinquerem illud de-
 nuò, iterum exinanirem me, & orbarem
 maiestate & gloriâ. Cur putas, quæ in homi-
 nibus facta in alios, virtutes sunt laude dignæ,
 à Deo erga te facta esse delicta, opprobrio &
 damnatione digna? At si beneficia hæc cen-
 ses, quæ in te vnam omnibus meæ omnipo-
 tentiæ viribus & doloribus cruciatuum acer-
 uauit & collegi: cur tu seligis in me maiores
 iniurias? Fortasse in eo flagitium fuit, quòd
 dedi

dedi multa & magna; nam in singulis non agnosco culpam; ideò vis me punire magnitudine & multitudine contemptuum, & certare & vincere benefacta mea tuis opprobriis? en, pessimarum feminarum selectas iniquitates in me amantem tuum tu vna collegisti. Placuit tibi nequitia vxoris Putiphar; & statim in me machinata, vis adulterare cum seruis, quos dedi tibi creaturas: & cogis ad hoc, nec discis fidelitatem earum, quæ fugiunt à te, vt Ioseph; & celeriter prætereunt, vel pereunt: omnes ingemiscunt & dolent præ parturientium dolore; nolentes quòd pecces in illis, nec ames illas, contempto sponso tuo, & Domino illarum. At tu addens iniquitatem, criminaris illas, quòd elaborantur; & quereris de illis, quòd fugiant. Hæc est querela publica mortalium, quòd dij sui sint mortales, quòd pereant creaturæ. Accusas illas, quòd sint causæ vt tu adulteres; cum illæ innocentes, beneuolæ tibi, & Deo suo fideles, fugiant à te, ne adulterium cum illis committas nimis amando. At tu, inquis, si essem locuples, si haberem diuitias, si haberem commoditatem istam, pacificè seruirem Deo, nec desiderarem plura: at quia omnia perdidi, & fugerunt à me bona, non possum nō facere hoc: penuria cogit me peccare, paupertas facit me desiderare res, & iniuste

stè cum iacturâ spiritus mei. Cessa queri, cessa
 criminari; & potiùs audi creaturas, quæ me-
 liùs quàm Ioseph officij te admonent. Ecce
 Dominus noster, omnibus tibi traditis, obli-
 uiscitur sui: nec quidquã est quod non in tuâ sit
 potestate, quod nõ tradiderit tibi, vt quidquid
 velis faceres de nobis, præter hoc vnũ, amare
 nos; quomodo ergo potes malum hoc facere,
 & peccare in Deum tuum? Quomodo possu-
 mus nos sustinere tuum amorem, quem sibi
 reseruauit Creator, & non potiùs fugere? Vt
 tu dares te illi, dedit nos tibi: vt tu seruias illi,
 nos seruimus tibi: disce à nobis seruire vsque
 ad mortem, non adulterare. Vt tu subsistas,
 nos corrumpimur: nec enim malum exem-
 plum aut scandalum tibi dedimus: non cupi-
 mus amari à te; sed quòd des Creatori id quod
 melius habes, amorem tuum. Illum ama, &
 lauda, quemadmodum nos facimus. Disce
 zelum nostrum: nam vt tu facias idem, cor-
 rumpi à te patimur libenter. Disce perire, vt
 viuat gloria Dei: nam vt tu viuas, interimus
 nos. Disce humilitatem nostram: nam cùm
 germanæ tuæ simus, pares nobilitate paren-
 tis; imò natu maiores, non erubescimus in
 rebus humilibus seruire tibi, vt tu regnes
 cum sponso tuo, & illum ames. Vt tu viuas in
 æternum cum illo, conuertimur nos in for-
 des & faniem, non dedignamur omnia vilia
 C obse-

obsequia cum periculo & interitu nostro : solum indignamur, in meliore arâ Dei, hoc est corde tuo, posita esse simulachra nostri propter nimium affectum erga nos; & de nobis sæpius cogitari quàm de Deo, & immolari nobis non animalia, sed animâ tuam. Pudet, pudet victimam metalli terreni, aut honoris humani, aut voluptatis momentaneæ, esse animum cælestem, & in hoc gratiam diuinam, & ex hac gloriam æternam.

Placuit præterea tibi, ô anima, perfidia Dalilæ; & mox aduersum me Deum, amantem tuum, tentasti similem. Prodidisti me, quemadmodum Samsonem, maioribus hostibus meis captiuum, seruum Philisthæis peccatorum: nam seruire me fecisti in peccatis tuis; præbuiisti mihi laborem in iniquitatibus tuis: neque ego vllum alium inimicum habui, & ita odi, veluti peccatum: tu nihilominus es causa, vt ego faciens oriri solem, & pluens opportunis temporibus, lactans fructus terræ, coquens poma arborum, condiens pascua pecoribus, seruiam gulæ tuæ: facis, vt conflans metalla in terræ visceribus, auaritiæ tuæ ministrem. O facinus, facere Deum seruum facinorum, captiuum iniquitatum, pro-mum condum scelerum, œconomum malignitatum! Vitia quoque tua mihi illuserunt quasi cæco. Ante iudicem seuerum nemo auderet

auderet committere furtum, nec pueri ante pædagogum aliquid indecorum facere; at si eruas oculos, quiduis etiam, si sit præsens, patrant, motant gestus ridiculos, & illudunt ei impunè: sic tu etiam, si noscebas me præsentem, flagitia patrabas, quòd me cæcum facere voluisti. Tua scelera, hostes mei, id fecerunt; quibus tu excæcata, me quoque cæcum putabas: sic demum me tradidisti aduersariis meis, ut ad illos occidendos opus mihi fuerit mori; nec melius quàm morte meâ occidere peccata, instar Samsonis, iustè potui.

CAPVT VII.

Altera pars parabola. Et quomodo creaturis vtendum sit.

Sed & illud ridiculum prosequendum inconsolabili fletu, ô anima, cum contemptâ pulchritudine verâ sponsi tui, in imaginibus creaturarum partiales adumbrationes illius adoras. Si Imperator quidam maximus designaret diem & locum, ut inauguraretur adoratione Procerum, & ad hoc coacto iam populo, purpurâ indutus, diademate redimitus, armatus sceptrò, torque aureo, & ceteris insignibus maiestatis verendus procederet, sedensq; in medio fori super sublimem thronum, iam expectaret ritus venerationis; & si

tunc omnis populus relinquens illum, verteretur ad statuam rudem eiusdem Principis, cuius dimidia tantum facies signata vix esset, & ferè deleta, sine distinctione lineamentorum, eamque adorarent omnes & obseruarent, relinquendo solitarium Imperatorem, ut nemo illum respicere, nec flectere genua vellet, quàm frigidus & erubescens maneret! Quid si non ad statuam, sed ad vestigij eius notam, quam in luto expressisset, accurrerent cuncti adoraturi; ipsum verò Imperatorem defererèt, vanà totà Maiestate, & spe suà irrita? Hoc facis, ô anima, concisam & informem bonitatem creaturarum, quæ vestigium est diuinæ, diligens & adorans; augustam illam, originalem, integram, & pulcherrimam contemnens. O homines, cur Deum solitarium relinquimus in Maiestate suâ? & ad quem veneraturi in vitam conuocamur, terga vertimus, & præoptamus lutum; quale facinus fuit præponi Barabbam Christo, ut Christus attolleretur in crucem? quantum erit præferri cœnum diuinitati, ut cœnum attollatur in Deum?

Quid falleris anima? nosce, creatas bonitates solùm esse offuscatas & rudes similitudines Dei. Cur litura placet, & limpidum & viuens archetypum non delectabit? Constitue coram viatore defesso equum viuum,

&

& sculptum: anne ut commodè peragat iter, accipiet statuam equi, quâ ipse onustus magis fatigabitur? cur oneraris creatis bonis, ut iter vitæ peragas meliùs? simulacra sunt bonitatis viuæ: cum Deo solùm sine fatigatione itineraberis. Offer famelico edulium verum, aut pictum, anne saturari de picto volet? cur tu imagines & umbras appetis, non veram bonitatem? Absurdior est homo quàm canis: qui si in frustum panis inciderit, panem arripit; non in umbram eius, relicto vero cibo, dentem conabitur figere: tu, relicto Deo, umbram eius amplecteris. Cur vis partem plus quàm totum? Quis sitibundus videns duas amphoras, integram vnam, diuisam in fragmenta alteram, contemptâ integrâ acciperet capulum solum concisâ, aut aliud fragmen inutile, ut hauriret aquam, extincturus sitim ardentissimam? Creaturæ partiales sunt icones diuinæ bonitatis, cuius perfectiones diuisæ sunt per creatas naturas: cur tu partem maius quàm totum; & partem illius totius, quæ non iuuat nisi in toto? Nec creaturæ iuuant singulæ, nec omnes simul, nisi in Deo: amphoræ concisæ nec quælibet pars, nec omnes simul ad hauriendam aquam profunt: sola in integritate diuinæ bonitatis, sitim satiare potest appetitus.

Nosce imaginum vsus: non sunt ut vsur-

pent voluntatem, sed vt iuuent memoriam. Tu oblitus Dei occupas voluntatem, sed non imples: inde quia numquam satias, potes agnoscere abusum. Quantumuis ames bona mundi, & consequaris cuncta, eâdem inanitate & fame cupiditas laborabit. Panis pictus non satiat, sed figura est eius quod satiat: sic bonitates creatæ non satiant appetitum, sed imagines sunt eius quod satiat, nempe Dei. Perinde sunt voluntati omnia bona mundi, vt ignis pictus gelidæ manui: accipere, applicare illum potest; sed non foueri & recreari illo. Prunarum pictura oculos afficit, non frigentis hominis satisfacit tactui. Creatæ res mentem admonent, non satisfaciunt amor. Monitoria diuinorum voluit Deus in fimbriis insui, manibus appendi, scribi in postibus & ianuis domorum; ne vquam Israel veri Dei oblitus, alienos adoreret. Non minùs diligens in mundanâ domo, quam ipse homini ædificauit, vbique monitoria sui insculpsit, in postibus, in ianuis, in pavimento terræ tot naturis, in laqueariis cælorum tot lucibus. Omnia bona rerum phylacteria tua sunt, vt Deum ames, & nihil aliud adores: vt quid, velut Pharisei, admonitionem contemnens, dilatas illa, & magnificas fimbrias, plura possidens, aut cupiens, aut magna reputans?

Inter-

Intercipis consilia Dei, id ipsum adorans, quo prouidit, ut nihil aliud adorares, quam illum. Age, intercipe cupiditatem tuam, id ipsum quod appetit prauertens, obiecta diuinâ bonitate; ut ex appetitu rerum, nullam rem appetat, nisi Deum. Occurrit aliquid amœnum, aliquid iucundum? statim validum clypeum oppone Deum. Quale hoc in sponso meo erit? nolo occupari in hac micâ venustatis, in hoc atomo dulcoris; sed totam amœnitatem hauriam in Deo, totum saporem glutiam: nolo ut Lazarus saturari micis. Si potuit delectare paruula litura, exemplârne limpidissimum minus poterit? Tauri diuertuntur & illuduntur obiecto pallio, aut aliâ re quam sine hominis periculo impetant: tu obiice grassanti cupiditati Deum, ut à rebus creatis divertas illam, in quem cum fructu ruat. Hoc pacto, ô imbellis spiritus, salubriter & iustissimè prauaricaberis appetitus tui veneno; ut ipsa cupiditas rerum, per quam Dei solemus obliuisci, fiat tibi memoriale diuini amoris, & stimulus charitatis. Ipsa cupiditas, quâ auarus nummum argenti concupiscit, si offeratur aureus, magis cupiet; quia in aureo valor argenti continetur, & exceditur: sic tibi concupiscenti diuitias ac voluptates obiice Deum, in quo valor illarum omnium continetur, &

exundant omnes : ita incredibilem fructum experieris. Continuo præsens Deus obtinetur tibi; & acues amorem eius, ut sine magno impedimento verferis inter humana & necessaria negotia, donec maiores sponsi tui amplexus gustes, eleuato & robusto spiritu, cum iam non inquietabunt te creaturæ; sed offendent adeo, ut ipsum cælum visibile tibi sordescat præ Deo meo & IESU meo. Ei qui videt solem, non apparent stellarum luces: collatæ ad Creatorem, insulsæ & foedæ sunt creaturæ. Sidera quia accipiunt lumen à sole, tamquam nihilum sunt ante solem, quia non videntur: sic omnia quæ sunt, quia accipiunt essentiam à te ô Deus amator hominum, tamquam nihilum ante te, ante tuam superessentialem essentiam & bonitatem.

Sed adhuc est fructus creaturarum eas fastidienti. Audis alium amare aut desiderare illas? erubescere, & luge hominem socium naturæ tuæ, oblitum Dei; atque attolle te, & restaurare satage opprobrium communis naturæ amando pro utroque Creatorem. Omnium amorum, quibus mundus amat bona caduca, reum te puta, & satisfac diligendo æternum. Omnium inclinationum, quibus res ad centra sua prouunt, debitorem te æstima; nec differas soluere, celerius mentem & amorem eleuando ad cælum, quàm saxum

saxum dimitteretur à cælo. Omnia creata propensionibus suis vestigium bonitatis Dei amant, quærendo benè esse: pudeat te, & plores veram ipsam bonitatem propensius non amare, cùm fortior sit gratia quàm natura. O quale illud erit, cuius vmbra tot conatibus amant creaturæ; ad quod aspirat & concertat totalis omnium amor! Tu omnes dispersiones inclinationum, omnes errores cupiditatum in te congregare cura, vt in Deum contendas, & emendes obliuionem hominum.

CAPVT VIII.

Affectus veri pœnitentis.

TRansfer, transfer à me peccata mea, ô Pater amantissime, qui in cælis es. Sic te inuocare audeo, consensu & doctrinâ amantissimi filij tui IESV, vt te distinguam ab eo Patre, quem in inferis elegi sceleribus meis, quibus malui esse filius diaboli, & fui diu. Facio tibi palàm peccata mea immania & innumera: quæ si possem, illa potiùs occultarem & obliterarem sanguine cordis mei, ne vultus tuus læderetur horrendis spectaculis. Sed quia nec omnium hominum nec animalium sanguis vnum solum occultare & delere potest, ostendo tibi, vt vnâ guttâ sanguinis di-

C 5 lecti

lecti filij tui I E S V penitus aboleas. Ostendo tibi quæ peccauerim in te : nam non minuit malitia mea bonitatem tuam. Post malignitatem meam , & innumera scelera manes , ô Pater, bonus. Si ergo malus & pessimus ego perhorresco , & nollem videre crimina mea; tu bonus & optimus quomodo poteris ferre talia spectra , quin aboleas & destruas ? Plus tu bonus odisti peccata mea, quàm ego pessimus nunc odi , & antea amaui. Tentavi flumine lacrymarum abluere illa ; sed non nisi cruor amati mei I E S V lixiuium peccatorum est. In inferno nequitiae meae sum ; non guttam aquae, ut ille diues à patre Abraham , sed guttam sanguinis Christi postulo à Patre misericordiarum ego diues & locupletissimus omni iniquitate. Hac meâ petitione nolo fraudare iustitiam tuam , sed solum nolo offendere bonitatem tuam. Ut abluas culpas magis precor, quàm quòd remittas poenas.

O Pater caelestis, perinde exosculor & amo iustitiam tuam erga me, sicut misericordiam tuam : non tam precor indulgentiam poenae, quàm culpæ veniam. Opto summo perè , & ex toto corde, omnium creaturarum desideria in vnum cogere ; & vellem omnia simul desiderare , ut vindicet iustitia tua peccata mea. Omnium daemonum & hominum poenas infernales in me vnum susciperem libentius,

ncc

nec terrent illæ, vt non terreret me facies tua. Maius malum est peccatum meum, quàm illæ: imò non est comparatio; quia solum peccatum meum malum est, illæ bonæ sunt, quia tu infligis. Atque si haberem illas, non me facerent ex eo magis malum, temperatâ & immixtâ malitiâ meâ cum bono illarum, nec haberem malitiam meram à me, sed cum aliquo bono à te ex iustitiâ tuâ.

Sed ô Pater misericors, vereor, ne dum cupio humiliter detestari peccatum, denuò superbè peccem: optarem descendere in infernum, si fieri posset vt simul gratiam tuam obtinerem. Quomodo ergo plenus peccatis audeo optare, quod Sancti tui amici optauerunt? Quomodo ego solum infernum desiderabo, qui solus peccator peccatorum sum. Quis locus inferni mihi erit? an in profundissimo ad pedes Luciferi? Si hanc iam optauit sedem aliquis amicus tuus, quomodo asum ego? Locus est ille concupitus à Sanctis tuis, & gradus ad cælum alicui fuit. Seruus tuus ex Dominicanâ familiâ frater Vrigman cum nullum sibi locum congruum reperire putaret, nisi in profundissimo inferni sub ipso Lucifero, audiuit vocem è supremo cælo delapsam, inuitantem, Citò huc ascende, ad thronum altissimum, in cor Dei Patris: quomodo ego illum locum audeo appetere?

Quid

Quid ergo? erit alius locus infra omnes mihi peccatori super omnes? an ad pedes Iudæ? Sed hunc locum sibi arrogavit iam alius servus tuus, meus Pater beatus Franciscus Borgia, qui & decessit illo loco, cum attendisset à Domino meo IESV humillimo occupatum aliquando. Qui locus mihi restat? an sub pedes eius qui alapam IESV dedit, cum sæpius ego colaphum impegerim? an sub pedes Caiphæ, cum quotidie damnauerim ego Christum, eiusque doctrinam? an ad ianuam inferi, ut omnes introeuntes me pessumdent? an expectabo præcipitium Antichristi in barathrum infernale, ut subter eius pedes patiar? O benignissime Domine, peior & pessimus omnium peccatorum sum ego: non mihi locus est in inferno, quia indignus omni loco sum. Indignum me accuso etiam societate dæmonum, ut mihi soli infernus vilior & atrocior præparandus esset. Ego sum opprobrium naturæ, pudor generis humani. Si in te Pater verecundia cadere posset, nullius rei te puderet, nisi quod tam horrificum & abominabile monstrum conserues in mundo, ut meæ culpæ me fecerunt.

Quin & ipsis dæmonibus dedecori sum, & à suâ societate infernali meritò me repellerent. Nónne peior sum dæmonibus? in naturâ apertum est: in moribus etiam fateor:
nam

nam video plura in me propter quæ id concedam. Siquidem damnatio dæmonum vnicum peccatum cogitationis fuit: mea verò sunt infinita peccatorum grauissimorum opera. Quæ distantia erit à malitiâ illorum ad meam? quæ est ab vnitæte ad numerum innumerum. Sed mutantur conditiones adhuc: maiorem nequitiam meam agnosco, & si dæmones propter innumera peccata damnati fuissent, & ego vnum solum haberem: nam dæmones non peccarunt contra Deum, qui propter ipsos Angelus factus fuit; non experti erant tantam bonitatem Dei: non peccarunt contra Deum, qui pro ipsis crucifixus fuit: non peccarunt contra Deum, qui se ipsis dedit in cibum: non peccarunt contra Deum, qui tam sublime sacerdotium illis reliquit: non peccarunt contra Deum, qui exemplo suo eis dedit documenta bene viuendi, qui per triginta & tres annos continuis laboribus eos docuit. At ego peccaui (proh anima mea, quomodo non liquefis, cum tale cogitas?) contra Deum, toties optimum mihi, qui pro me mortuus est, qui mea peccata in cruce lacrymatus est cum clamore valido, & in horto guttis sanguinis luxerunt singuli artus eius meas singulas culpas. Ego indignior sum Lucifero, indignior dæmonibus, indignior Iudâ, qui nondum viderat

IESVM

IESVM pro se mortuum ; indignior Antichristo , qui non toties experietur tantam misericordiam Dei , ut ego : meritò igitur dedignari possunt mei contubernium ; neque infernus dignus me est , nec tantam iniquitatem meam capere volet.

Plus quàm infernum hunc mereor : mereor esse extra omnem naturam , ne inhonorem illam , qui dedecoraui decus suum : occidi , quoad in me fuit , patrem eius : abstuli coronam creaturarum de capite suo : contemnendo auctorem , singulas creaturas inhonoraui : ideò deberem esse scopus odij omnium , & gaudere meâ annihilatione possent. Fortasse hoc peterem , si simul fieri potuisset quòd ego dedecus naturæ , iniuria gratiæ , irrisio Diuinæ voluntatis non fuisset. tamen , quia mereor torqueri , quem locum inueniam?

Tu ô Potentia infinita , ô Sapientia incomprehensibilis , ô Iustitia immensa , quærere potes quid de me agas. Interim dum locus inuenitur , & præparatur , expecto non sub satanâ , non ad pedes Iudæ , nec interim occupabo locum Antichristi ; quibus locis adhuc me indignum fateor : sed ad pedes Filij Dei , & Matris eius stantis & lacrymantis ad pedem crucis mei IESV ; qui maiorem patientiam habent , & tolerabunt me , quem non tolerarent

tolerarent satanas, nec Iudas, nec concilium
 damnatorum. Parcas quæso, si abutar pa-
 tientia Filij tui, & Virginis eius Matris. Ad
 pedes IESV & MARIAE iaceam: noscunt iam
 hæ plantæ calcare venenata. Ego sum chimæ-
 ra illa virulenta & ferina, & quadriformis
 deformitas, & monstrum multiplex; oculos
 basilisci habens, caput aspidis, ungues leonis,
 & immanitatem draconis. Sed ô Pater mise-
 ricordia, quia super me aspidem & basili-
 scum non potest modò ambulare IESVS
 meus, nec conculcare hunc leonem & dra-
 conem; fixos suos pedes mea peccata tenent;
 conterat interim malitiam meam planta bea-
 tissimæ MARIAE meæ matris, conterat mise-
 ricordi intercessione suâ, huius serpentis ca-
 put. Ego sum causa doloris eius, & reus sua-
 rum lacrymarum: de me conqueri iure po-
 test, & in me sæuire. Assueti etiam sunt mon-
 stra peccatorum tolerare & tollere pedes pu-
 rissimi IESV. Non quæro illos inter epulas &
 delicias, ut Magdalena, sed inter clauos, cru-
 ces, dolores: & quia rigare illos lacrymis ne-
 queo, cupio illorum cruore ablui. Non irre-
 tiam capillis illos pedes quos video, ne fugiat
 Dominus meus horrorem & fœtorem mei
 peccati: implexos ferro acutissimo video;
 officium meum fuit hoc. At si gratum fuit
 his pedibus beneficiû à Magdalenâ factum,
 etiam

etiam iucundum fuit tormentum quod ex
meis peccatis occasionem habuit. Ego, Do-
mine, confixi illos: plus mea valuit in hoc
malitia, quàm bonitas omnium creatura-
rum. Angeli dolent ac stupent; creaturæ tre-
munt ac conqueruntur: repugnat omnis lex,
reclamat omne ius: solùm peccata mea mor-
tem Vnigeniti Filij tui postularunt & patra-
runt. Palam hoc obtestor, si fortè hoc modo
includar in oratione IESV. Ipse ipse orauit
pro crucifigentibus se. Ecce adsum, ego fui
crucifixor, & carnifex præcipuus: ego carni-
ficum manus armaui, & imposui malleum in
dexterâ, & clauum in sinistrâ. Ego primus im-
puli manum, vt trāsfoherentur tenerrimi pe-
des. O quantum maius peccatū meum quàm
carnificum; qui Pilati sententiam, & Iudæo-
rum voluntatem impleuerunt! Illi crucifixe-
runt iussi, quem putabant hominem, & male-
factorem, & toto vultu deformem ex calami-
tosâ illâ nocte. Ego crucifixi illum denuò iam
gloriosum, qui pro me iam crucifixus erat.
Quis Iudæorum videns Christum, vt vidit
sanctus Stephanus ad dexteram Dei, auderet
tollere illam vocem, Crucifige, crucifige? at
ego ausus sum non dicere modò, sed plus
quàm facere. Ego purgo, & excuso carnifices
Christi: illi in die extremo confundentur vi-
dentes gloriosum quem confixerunt; ego vi-
dens

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 49
dens gloriosum crucifixum pro me, non confusus sum, sed iterum crucifixi: quam ergo excusationem ego habebo?

O Pater, quoties huius memini, considerans tuam infinitam misericordiam, quâ tantam meam ingratitude sustinuisti, non possum non optare mihi tuam iustitiam, nequeo recusare inferni poenas meae iniquitati debitas, dum tamen culpa deleta esset. Eritne infirmior diuinus amor, quàm humanus? debilior charitas, quàm concupiscentia? leuior amor tui, quàm amor mei? Si amor mei contemnere Deum potuit: amor Dei cur non poterit me penitus contemnere & humiliare vsque ad inferos? Iterum, iterum exosculor iustitiam tuam: puni & vlciscere in me tuas offensiones: nam qui temeraui omnia attributa, vt destruerem quantum in me est per peccatum; nunc talem remissionem & poenitentiam vellem, vt restituantur omnia, & integra maneant. Manebunt, Domine, si per misericordiam tuam mihi tuam gratiam dederis, & per iustitiam poenam meam. Serui tui Moyses & Paulus, anathema pro fratribus suis voluerunt esse: ego pro Deo meo, pro iustitiâ Dei mei, anathema & maledictum volo esse, vt CHRISTVS IESVS fuit pro me. Coriarius ille Alexandrinus optabat reliquis paradisum, se solum dicens
D. infer-

infernī cruciatus ingressurum; & Magni Antonij superauit perfectionem. Sancta Christina, potius quàm cælum, elegit maximos cruciatus pro animabus. Ego, vt salua sit iustitia Dei quam violauī, cruciatus infernī non debeo reiicere. O si imitarer IESVM, qui cū inseparabilis à Patre sit, descendit ad miseriam nostram, vt maledictum esset: ego quoque vellem inseparabilis charitati tuæ fieri maledictum, fieri anathema vsque ad infernum; etiam ibi amplexarer IESVM meum. Duo sunt mihi brachia: vnum est humilitatis, quod illi supponerem, & sacratissimæ suæ humanitati vnirer; alterum dexterum est amoris, per quod Diuinitatem circumplecterer. Eia Pater, ad pedes IESV, per ipsum IESVM, precor deleas fœditatem mei peccati: per illum ipsum à te impetrabo vt ignoscas, per quem tu non impetrasti vt non te offenderem. Maior est tua bonitas, quàm mea malitia: valet tamen potius crucifixus Christus flectere & inclinare bonitatem tuam; & non præualuit apud me flectere & declinare malitiam meam.

CA-

CAPVT IX.

De ardenti desiderio seruientium Deo.

Non est iustum desideres exiguè, ô pusillanimis spiritus, quod summum bonum est. Gratia & natura sorores sunt: eundem auctorem & patrem Deum habent. Si desiderare non discis à IESV tuo, qui desiderio desiderauit pati pro te, vt te pudeat non desiderare ardentissime gaudere cum illo; discè à rebus naturalibus, quomodo concupiscas cælestia. Natura nullum concedit alicui rei bonum, nisi eius præcesserit magnus appetitus: ita nisi ardens desiderium ex gratiâ etiam præcedat, non consequeris donum magnæ virtutis. Res naturales plus optant, quàm consequuntur: ignis cum ascendit sursum, nil magis appetit quàm contingere cælum; & tamè illuc non peruenit: sed cupiditas illa nimia opus fuit, vt in locum perueniret sublimè. Saxum cum decidit, desiderat descendere vsque ad cor terræ; & tamen permanet in eius superficie. Quam ardentissimam affectionem ingessit etiam brutis erga fetus: vacca, absente vitulo, mugit & clamat; & illuc, vbi putat esse, regreditur vt primum potest. Animalia, quæ timida aut imbecillia sunt, amor prolis armat, irritat & ferocia reddit: hoc vehemens

hemens desiderium necessarium fuit ad vincendam difficultatem procurandæ sobolis. Res summè difficilis est, perfectæ virtus & vnio cum Deo: quomodo difficultatem poteris vincere, nisi summè desideres? Appetitus naturalis est dispositio ad perfectionem naturalem: sic cupiditas magna & supernaturalis præparat ad perfectionem supernaturalem, & ad suscipienda plura dona Dei, & maiorem gratiam. Auaris & mercatoribus, qui plurimum auidi sunt, comparauit Christus eos qui quærunt Regnum Dei; ac beatos prædicauit, qui esuriunt & sitiunt iustitiam, duos ardentissimos appetitus vni rei copulans. Nullus est modus in desiderio placendi Deo; nullum est medium nec modus, nisi semper absque modo & interruptione, & infatigabiliter optare & amplecti crucem, & numquam esse saturum patiendi. Sic intento & omnimodo animo debes seruire Deo: nam alioqui non rectè seruiēs: tota enim illa voluntas requiritur, vt non deficias præ difficultatibus, nec omnes adhuc vires possibiles possent satisfacere particulæ diuinæ infinitatis.

Deus infinitus est: vide tu pusillanimis, quomodo audes limitare desideria tua. Hæc bona caduca desiderantur centies & millies, plusquàm petunt & merentur desiderari, &
tamen

tamen non obtinentur. Deus immensus & infinitus, cum deberet desiderari plusquam infinite; quomodo tam languide & remisse ad illum aspiras, & sine æstu desideriorum indigne vis possidere? Excita te, & pudeat non desiderasse illum, plusquam alius homo desideravit bonum creatum; imò plusquam alia creatura desideravit Deum ipsum. Vehementissimum desiderium, clavis aurea est Regni cælorum, & totius profectus. Sicut enim sine desiderio nihil fit; ita sine ardentissimo desiderio difficillimum omnium perfici, & obtineri nequit. Gaudia terrena ut obtineantur, requirunt pro pretio sui multò maiora desideria, quàm valeant, ut possint comprehendere & haberi vincendo difficultates consecutionis: quantus pudor est ad gaudium æternum infinitatis diuinæ intendere tantò minori affectu, quàm illud valet, & petit, & tu potes?

Da mihi, Domine, qui coarctabar usquequò in tuo cruore fuso baptizareris, præ magnitudine desiderij patiendi pro me, ut te desiderem. Quid mihi debet esse in cælo & in terrâ nisi tu Deus, & amator mei; & post te, nisi solum pati pro te, & tecum? Ardentissima pœnitentia, & debitus bonitati infinitæ amor est, cum pro leuissimo peccato veniali vellem pati, quantum in me est, per

infinitos annos inferni supplicia, etiãme aliqua creatura illud committeret: quantum, Domine, deberem desiderare pro meo profectu, & ne committerem ego illud? & tam parum nihilominus sollicitor pro gloriã tuã. Nihil aliud deberem facere, nisi votis, precibus, suspiriis, lacrymis, ad hoc anhelare; & cùm re nihil magni efficere possim, comparatione magnitudinis tuæ, desideriis curare excedere imbecillitatem meam, & supplere paupertatem propriam.

CAPVT X.

De contemptu & recessu mundi.

NON solùm tristitia mundi, sed & gaudia luctuosum & noxium finem habent: at in virtutis viã non solùm lætitia, sed mœror ipse & tristitia gaudium summum continent, & obtinent. Quid tristaris & tepefis in viã spiritus? Cum magno tuo periculo diligis, si quidquam mundi amas: imò tua optas pericula, vbi adhuc ipsa bona quæ pretiat, sunt mala, & corrupta, & te corrumpentia. Si modicum fermenti totam massam corrumpit: quid illi sanum & azymum erit, qui mundo miscetur, vbi tota massa corrupta, & fermentum est; vbi solùm boni putantur qui sunt mali, & mali sunt plurimi? Qui se-
mel

mel mortuus est mundo, caueat ne postea moriatur Deo, rediuiuus mundo; & aliquid terrenum exoptet, licet non possideat nec fruatur. Plus nocere solet amor temporalis rei, quàm possessio & vsus: non res, sed affectio nocet nobis, quæ vehementior est carenti. Ne sis, iuxta sanctum Iudam, arbor bis mortua & infructuosa. Mundo moritur, qui è mundo egreditur: Deo moritur, qui ad mundum regreditur. Hic postquam amisit fructum & commodum mundanæ vitæ, rursus amisit fructum spiritualis; ideò omnino inutilis, & sibi sine fructu vlllo. Eum qui mortuus est, mundus non patietur. Pelagus est mundana vita: mortuos mare non sustinet, sed intra triduum eiicit.

Caue ne fallaris, si nunc cùm non tractas mundum, putas esse bonum: memento fuisse malum, cùm illum tractabas, & non à longè noueras; propterea illum fugisse. Crede magis experientiæ tuæ certæ, quàm opinioni fallaci: crede magis tibi testi oculato, quàm absenti. Scito non esse mutatum, postquam inde discessisti; nec meliorem tempore factum, nec securiorem de die in diem fieri, sed peruersiorem indies. Quotidie labitur: ætate plus delirat; maiorem error auctoritatem senectute obtinet: purioris vetustate malitiæ vinum propinat: annis magis præscribunt vi-

tia; excitantur quotidie noua. Quia erat malus mundus, tolerare non potuisti: nunc cum deterior est, cur vis amplecti? Ipsis mundanis, qui illum constanter & fideliter amarunt, intolerabilis est & infidus, & de illo queruntur: qualis erit tibi, qui ab eo, & à Deo defecisti, utrique infidus. Quare ut fugituum mundus te flagellabit, & Deus ut perfidum non te defendet. Maior ratio te constringit modò ne regrediaris ad desideria mundi, quàm fuit egrediendi: at saltèm eadem sunt causæ, quæ fuerunt recedendi ab illo. Deceptus sibi est & cæcus, tibi fallax, vilis in se; despiciendus, tametsi alicuius pretij fuisset, quia maxima bona impedit, & cruciat amatores suos; vndique periculis refertus, non solum ipsarum rerum temporalium, sed, quod plus est, æternorum bonorum. Totus est mendacium: nam præter malitiam & inclinationem ad fallendum, ipse in se est deceptus; ut etiam cum non velint homines mundani fallere, te fallent. Ipsa sapientia mundi, stultitia est. Quomodo in illo videbitur veritas, vbi etiam ipsum lumen sunt tenebræ? Quales erunt tenebræ? totus apparatus mundi, & fundamenta eius, sunt instrumenta cæcitatæ, & obtundunt aciem iudicij; superbia, gula, libido, inuidia, ambitio, iracundia: quibus accedit perfidia; ut ipsum cui magis

magis fauet, velut Iudas Christum, osculo suo tradat perditioni, & potestati tenebrarum.

Fallax mundus est: suam gloriam, quæ nihil est, summo pretio vendit. Parum esset, si nihil solum esset, nisi ignominia esset: gloriantur homines, quorum oporteret puduisse: diuitias cuique mentitur permanfuras contra fidem experientiae, cum per tot manus transierint, ut ad eas venirent, quibus nunc possidentur. Bona simulat, quorum singula non minus sunt quam trina tormenta: adeo superant in mundo mala & angores, ut sesquiduplo sint cruciatus & tormenta affligendi plura, quam res sint in illo, & quæ bona putat. Vnaquæque res antequam habeatur, ut obtineatur, angit sollicitudine & labore; postquam obtenta est, timore & curis ne amittatur; at iam amissa, dolore & carentia eius. O veritas cælestis, quid magni agam, si non desiderem hoc mendaciorum & angorum chaos? Si relinquam pro te rem tam vilem; quæ propter se aut propter me relinquenda esset? Ethnici plures Philosophi reliquerunt mundum propter pacem suam: cur non relinquet fidelis propter gloriam suam, & tuam? Illi reliquerunt mundum, quia in se contemptibilis: cur Christianus non contemnet, quia tu inæstimabilis, & gloria,

ria, quam sperat, sine pretio sit? Et si bonus esset mundus, stultum esset si præponeretur illi rei, in quâ est omne bonum.

CAPVT XI.

De modo acquirendæ pacis.

NON potes benè viuere, nisi continuò moriaris, & vincas naturam tuam: non poteris habere pacem, nisi te oppugnes: hæc via lætissimæ libertatis. Cura alterius voluntatem facere libentiùs quàm tuam, & numquam infensus eris: ama potiùs minus habere quàm plus, & de nemine querèris: elige semper inferiorem locum, & subiici vniuersis, & vix tristis eris: exopta pati, & ferre aliquid pro IESV, & neminem inuenies grauem: in omnibus Deum quære, vt in te eius voluntas fiat, & numquam turbaberis. Si alterius hominis voluntatem debes potiùs facere, quàm tuam; cur non diuinam voluntatem facies, & gaudebis, si in te impleatur? Obserua hæc in corde tuo, vt perpetuâ pace fruaris. Non potest obtineri vera tranquillitas, nisi per contemptionem mundi, & victoriam nostri. Duplici modo hoc fieri potest, si vim tibi inferas contra id quod tibi videtur in mundo aut in naturâ bonum & delectabile; aut si cognoscas non esse bonum, & iudices

ces

cēs omnes res in veritate: hæc via suauior est, & permanentior, quamuis contradictionem tui appetitus debes semper cum magno furore adiungere. Qui tamen in fide & spiritu sibi persuadet rerum veritatem & vanitatem; facillimè se vincet, & contemnet mundum.

Nihil magis oportet ad profectum, quàm rectum iudicium de rebus ferre, & sensum habere iuxta doctrinam IESV. Quid audis de ore sanctissimo ipsius veritatis? Beati pauperes spiritu, beati qui lugent, beati qui persecutionem patiuntur. Cur ea, quæ Veritas Dei censuit beatitudines, tu censebis grauias & molestas? quomodo non decipieris, si ea putes mala, quæ de fide constat esse bona, & facere beatos? Credimus mysterium sanctissimæ Trinitatis, quia Christus illud reuelauit nobis. Idem IESVS etiam reuelauit non esse mala, sed bona, quæ mundus fugit, paupertatem, dolores, iniurias: neque minus debet credere, ista esse bona patientibus, quàm Deum esse Trinum & Vnum, qui cognoscit sic docuisse Christum. Æstimemus ergo veritatem, & contraria mundo iudicia habeamus. O Veritas æterna, da mihi, vt omnia temporalia iudicem mendacia; & quæ multum nocent, ne iudicem magna bona, iuxta doctrinam tuam! Da mihi, ne deceptus vi-
uam,

uam, ea magni faciendo, quæ odisse debebam. Si de fide est, paupertatem, humiliatorem, afflictionem, esse non solum bona, sed beatitudines: quomodo non eligo habere minus quàm plus, despici quàm laudari, affligi quàm deliciar?

Qui in fide & veritate ambulat, æstimans ea bona quæ Christus iudicauit, tantoperè debet abesse à tristitiâ propter inopiam suam & molestiam, ut summis has votis deberet desiderare, & lætari in illis, atque omnino & non ex parte abhorre ab omnibus quæ mundus amat & complectitur; & admittere, & concupiscere ex toto corde suo, & ex totâ animâ suâ, & ex omnibus viribus suis, & ex omni mente suâ, quidquid IESVS amauit & amplexus est. Quemadmodum mundani, qui ea quæ mundi sunt, sequuntur, diligunt & quærunt magnâ cum diligentia honores, famam, magni nominis æstimationem in terrâ, sicut mundus eos docet, & fallit: sic qui procedunt in spiritu & veritate, & serio Christum Dominum sequuntur, amant, & ardentissimè exoptant, quæ his omnino contraria sunt; indui nimirum eâdem veste, ac insignibus contemptibilibus, quibus Dominus gloriæ indutus est. Adeò ut, si sine offensione ullâ diuinæ Maiestatis, & absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa

sa testimonia, iniurias pati, ac stulti haberi & existimari (nullâ tamen ad id per eos datâ occasione) eò quòd exoptant assimilari ac imitari aliquo modo Filium Dei. Ad hoc maius & impensius studium tuum sit, quærere maiorem tui abnegationem, & continuam in rebus omnibus, quoad poterit, mortificationem. Cur vis deceptus viuere, non æstimando quæ æstimauit Deus, & ita honorauit, vt Filio dilectissimo & vnigenito dederit?

Profectò quamuis bona non essent, hoc solo titulo quòd IESVS ea elegerit sibi, honoratissima manebant, & digna vt toto corde concupiscerentur à nobis: & hoc solo quòd mundana bona reiecit, infamia & vilia sunt, omnia quæ homines magnifaciunt, & digna vt plus quàm mortem horribilia formideamus. IESVS victus amore nostri elegit quæ mundus odit: cur nos pro amore IESV non admitteremus illa? Quid dico, pro amore IESV? pro amore nostro id deberemus facere. Qui amat animam & vitam suam, amet mori in vitâ. Cur, si amas vitam, non amabis potiùs æternam & beatam, quàm istam miseram & momentaneam? Quicumque amat sibi aliquid, illud vult quod præstantius est: quare qui amat vitam, debet amare non temporalem, sed æternam: qui amat bona, non debet

debet amare mundana, sed cælestia: ideò per ipsum rerum amorem cogi debemus, vt omnia mundi bona contemnamus: nemo est qui amet aliquod bonum, qui non malit illud perpetuum. Absurdum est & contrarium, quod experimur: nam per ipsum rerum, & vitæ amorem, iacturam magnam facimus eiusdem quod optamus. Dic mihi, ô miser mundi amator, qui æternæ vitæ obliuisceris, vtrum ista temporaria contemnas, an diligas? Si contemnis, ideò debes facere vt meliora appetas: si diligis, tantò magis diligenda sunt maiora. Quomodolibet conuincimur amare æterna: quæ tantò maiora consequemur, quantò magis hîc denudamur, vilipendimur, & affligimur pro Deo. Non tamen sunt condignæ passionibus huius temporis ad futuram gloriam: nam quod momentaneum est & leue, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Commeatus æternitatis facillimè præparari potest, & diligentissimè curari debet. Quicumque locum aut agrum, in quo diutius commoraturum putat, locupletissimè præparat; & vbi paruo futurus est tempore, parum & contemptim curat: restat nobis æternitas in aliâ vitâ; præparanda merita sunt, ne peruersâ prouisione impendamus breui tempori curam maximam, & maximo tempori curam breuem.

Verum

Verum non solum pro vitâ æternâ, sed pro temporali debemus temporalia odisse: inquietant nos, & angunt mille curis, ut consequamur; mille timoribus, ne amittamus: ægrè ferimus quamlibet iacturam; quæ cum frequentissimè accadat, in continuis mœoribus, iracundiis, & infinitis perturbationibus volumur. Solum qui contraria mundo voluerit, sine contrarietate & cum pace sanctâ viuet. Vnde igitur merentur nomen bonorum ista, quæ nos affligunt, & nocent? Opposita potius sunt iudicanda bona: quæ citius bonos nos faciunt commemoratione conditionis nostræ, recordatione Dei, occasione merendi, & imitatione vnigeniti Filij Dei. Verissimè dilector hominum IESVS ea dixit, non tantum bona, sed beatitudines. Philosophi quoque Gentium præstantissimi non iudicarunt bona quæ mundus magnificiebat, sed contraria. Aliqui oderunt & recusarunt omnia bona temporalia, ut saltem in hac vitâ temporalem beatitudinem consequerentur, sepositis curis & timoribus, & omni animi perturbatione. Pudor noster est, quod sine exemplo Filij Dei illa præstiterint Ethnici, & sine spe aliorum bonorum, & cum mundus adolescentior & speciosior erat, & locupletior bonis suis, licet fucatis. Nos autem habemus gloriam imitandi IESVM,

SVM,

SVM, & mercedem in cælo: mundus præter-
eà nunc deterior & deformior est, qui non
solummodò caret solidis bonis, sed etiam
caducis: vix iam habet vt fallat: splendor
eius fucatus iam deest; vt nos decipere non
possit, nisi nos metipsi decipiamus.

CAPVT XII.

De excellentiâ eius qui est in gratiâ.

Quid de mundo quæris, si es supra mun-
dum? quid de terrâ amas, si amaris à
Deo? Quomodo in naturâ hæret, qui ascen-
dit ad gratiam? O bonum numquam intel-
lectum, & passim neglectum! maxima &
pretiosa nobis promissa donauit Deus, vt per
hæc efficiamur diuinæ consortes naturæ.
Quid quærit præter Deum, qui inuenit gra-
tiam Dei, quæ hominem attollit super om-
nem naturam, etiam altissimorum Throno-
rum, Cherubim & Seraphim, si horum sub-
stantia per se, licet eminentissima super om-
nem aliam creatam, spectetur; & Deum fa-
cit patrem nostrum, amicum & socium inse-
parabilem. Præcedere alium loco aut gradu
aliquo inter homines magni fit: quale erit
omnes naturæ gradus excedere? Quamuis
mundus pretiosissimus esset, & res humanæ
æstimabiles, deberent contemni ab eo qui est
in

in gratiâ. Dæmon superbissimus est; non tamen æstimat opinionem hominum, nec amittere aliquid putat, licet maledicatur: non caprat applausus humanos, non æstimat res materiales, dedignatur gustus hominum, ridet res nostras, hoc solum quod altioris sit naturæ: quomodo qui euectus est ad consortium naturæ Dei, qui in supremo rerum gradu positus est, sollicitatur pro rebus vilibus? Planè si homo intelligeret celsitudinem, ad quam peruenit, postquam benè confessus est, & accepit gratiam; non erat necesse aliud, vt vniuersa penitus despiceret & rideret: neque vt ad contemptum mundi induceretur, opus erat virtute magnâ; sed vel vitio id faceret, nisi impossibile esset, quod gratia esset causâ culpæ. Mali spiritus sine ullâ virtute non magnificiunt has res materiales, quia ipsi sunt in superiore naturâ: quid debet facere cum virtute, qui statuitur super omnem naturam? Rex supremus purpurâ indutus, non magni faceret ligonem neque falcem; quam è viâ, si inuenisset ante pedes, non tolleret, quia excellentioris dignitatis est quàm rusticus: cur homo, si semel ad gratiam Dei venit, deiicitur pro rebus terrenis, cum eius dignitas supra cælos sit?

O quanta excellentia gratiæ! latet sæpè in vestitu humili, in corpore debili, languente,

E

&

& horrido interdum. Vide quantum distat natura altissima Seraphim à naturâ fœdissimâ vermiculi; plus excedit vile mancipium, & fœdus leprosus, si in gratiâ sit, naturam sublimioris Angeli. Si Deus crearet aliquam naturam selectam, quâ reliquæ omnes inferiores essent, plantæ, animalia, homines, & Angeli, vt eam agnoscerent mentes illæ sublimes mundi, Principatus, Dominationes, Seraphim, suâ naturâ superiorem, veluti pecora campi agnouerunt Adam; quàm sublimis putaretur? An decorum esset, si inter bruta se misceret, & animalium mores imitaretur? O homo, ad altiorem statum eleuaris dum gratiam retines, superas omnem naturam, non solùm creatam, sed quæ creari potest. Quantum mirareris, si vermiculum, quem videras in cane mortuo, vidisses factum supremum spiritum, & æqualis naturæ cum Seraphim? cur non miraris euectionem tuam maiorem à peccato ad diuinum statum? Anne vermiculus factus spiritus, appeteret cadauera fœtida? cur tu amas caduca, mirabili modo & priuilegio Deus factus, & filius Excelsi Dei non facti, qui te fecit hominem, & refecit diuinum? Licet non videas dignitatem tuam, debes credere, & certiore quàm oculorum cognitione magnum quid de te æstimare. Si omnis naturarum existentium & possibilium

possibilium perfectio, excellentia, pulchritudo, in vnâ naturâ conglomeraretur, nihil esset hæc præstantia præ minimâ particulâ gratiæ, præbentis animæ excellentiam super omnem excellentiam, & pulchritudinem super omnem pulchritudinem naturæ. Nulla est comparatio Dei ad omnem perfectionem naturalem: sic ille qui est in gratiâ, excedit omne bonum rerum; nam est in diuino gradu.

Finge, cùm nihil eras, & Deus te creare voluit, te interrogasse in quem gradum rerum creari velles, an solum esse elementum purum, an rupem, an metallum, an lignum, an brutum, an hominem, an Angelum, an vnum ex Seraphinis? nõne hoc putares magnum beneficium? an ne eligeres esse insensibilem creaturam, aut potius malles adscribi inter intellectuales? an fortè auderes sperare & præsumere censer in eodem ordine diuino cum Deo superiorem omnibus dictis naturis? ecce quomodo quod nec in mentem tuam auderet venire, Deus tibi concedit. Non te deiecit inter animata, non inter insensibilia, non inter irrationalia; sed sublimauit non solum ad gradum rationis & immaterialem, sed ad quemdam diuinum. Plus debet Deo vnus solus homo pro minutissimo gradu gratiæ, quàm vniuersæ creatu-

ræ, à Seraphinis vsque ad arenas maris, pro creatione naturarum omnium. Plus debes Deo, quia per gratiam communicauit tibi suam naturam, quàm si sub tuam potestatem omnem creatam naturam subdidisset, omnes Angelos cæli vsque ad pecora campi.

Omnes res per suas classes distributæ sunt: inferiores non attingunt eas quæ superioris sunt ordinis: res inanimatæ non possunt attingere perfectionem viuentium: res viuentes non perueniunt ad sensitiua: res sensu solùm præditæ non possunt percipere intellectualia, nec corporales res spiritualia. Oculus non potest cognoscere Angelum, quia sunt diuersi ordinis: sic natura non potest attingere Deum in se; qui plus excedit omnem creatam substantiam, quàm quod spirituale est omnem sensum. Nemo potest operari diuina, nisi in statu sit diuino: quare vt nosceremus in se & tractaremus Deum, necesse erat eleuari in gradu sublimiori super totam naturam, & constitui in diuinâ serie; quod facit gratia, efferens hominem extra naturæ claustra, constituens illum in deifico statu & ordine, consortem eum faciens diuinæ naturæ, & Deum mirabili modo & priuilegio reddens. Per gratiam enim participat homo Deum secundum gradum supremum diuinæ naturæ, in quantum excedit omnem naturam;

turam; non solum quatenus est existens, viuens, cognoscens, sed quatenus Deus est, & super omnem existentiam, vitam, sensum, & intellectum. Participat diuinam essentiam, quatenus super essentiam est: participat diuinam substantiam, quatenus supersubstantialis & superessentialis est: ideo homo in gratia est super naturam, essentiam, substantiamque omnem. Si inter omnes animas & spiritus Angelicos vni soli fieret tantus fauor, vt ille vnus in mundo fuisset & nunc solus esset in gratia, licet minori quam nunc habet infans post Baptismum mortuus; stupendum miraculum haberetur, omnis creatura veneraretur illam. O anima, quomodo non te putas venerabilem, si humiliter suspicaris in gratia esse? Ne te sollicitas pro rebus te inferioribus; & sunt omnes te inferiores.

Nihilominus non est sola maior excellentia gratiae excellere omnem naturam, si spectemus quod faciat hominem filium Dei charum. O qualem charitatem dedisti, Pater, vt filij Dei nominemur & simus! Accipimus spiritum adoptionis filiorum, vt iustificati gratia Christi, coheredes Iesu simus, & heredes tui. O quis posset intelligere quanta dignitas sit fieri filium Dei! Magni aestimant homines, esse coniunctos & famulos terreni Regis: cur non aestimamus esse filios & here-

des Dei ? Gloriantur mortales de profapia hominum mortuorum, de genere carnis morituræ, de naturâ suâ terrenâ: cur non glorian- tur de gratiâ, de naturâ Dei, de filiatione di- uinâ? Qui ducit sanguinem Regium etiam post multas generationes, in magno mundi honore habetur: quanti debet fieri cognatum esse Deo, & consortem eiusdem naturæ?

Plus afficitur pater erga filium, quia parti- ceps suæ naturæ est, quàm erga illum qui si- milis coloris est, aut eodem modo loquitur, aut eandem figuram habet: ita Deus dul- ciùs afficitur erga illum qui habet gra- tiam, quia particeps suæ naturæ est, licet minimus & contemptibilis in mundo sit, quàm erga naturam Angelorum. Maior dif- ferentia est inter substantiam Cherubicam per se, & eum qui est in gratiâ, quàm inter il- lud quod est pictum & viuum: licet omnis creatura participet quodammodò Deum, in- comparabilis differentia est. Per naturam participat, quemadmodum imago: cùm pi- ctor se pingit, participat pictorem in simili- tudine, colore, lineamentis, & superficie te- nus, non in gradu vitæ & animæ rationalis. Sunt omnes naturæ rudes adumbrationes ali- cuius perfectionis diuinæ, sed sine parte diui- ni spiritus. Solùm, qui est in gratiâ, est imago viua Dei cum spiritu suo, & velut filius &
imago

imago sui Patris per consortium & communicationem naturæ. Quantum distat tabula & lignum, quæ repræsentat aliquem Regem, à dilecto filio ipsius Regis? plus distat, qui est in gratiâ, ab excellentiori essentiâ & perfectione naturali supremi Archangeli: omnis enim substantia & natura mortuo modo repræsentat Deum; vt lignum, aut tabula, aut saxum aliquem Imperatorem. Inter eos in quibus est participatio naturæ, non tam dicitur similitudo, quàm idemtitas: ideò qui est in gratiâ, dicitur etiam idem cum Deo à sanctis Patribus: & vt pater & filius in humanis eadem persona censentur. Ipse Filius naturalis Dei dicit: *Omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint.* Quamuis enim omnis iustus, præter Iustum Iustorum IESVM, solùm fiat filius Dei per adoptionem: maior est vnio & vnitas inter illum & Deum, quàm inter alios patres & filios naturales. Filij hominum solùm habent particulam exiguam materiæ vilis & carnis paternæ: at qui est in gradu gratiæ, integrum spiritum diuinum in se habet, Excellentior filiationis modus est filiatio Dei adoptiua, quàm naturalis hominum.

O homo, gaude de tuâ dignitate, & ne degeneres à conditione diuinâ: cura honorem Dei: sollicita causam eius, si non quia

Deus tuus est, saltem quia Pater tuus, quia omnia sua erunt tua. Filij quia sperant hereditare substantias patrum, eorum negotia agunt: tu heres Dei es, ne putes te alienum. Licet Deus non creauisset nos; ex eo quòd accepit in filios, deberemus cordialem amorem erga illum habere, & omnem curam in rebus diuinis adhibere. O Pater amantissime, quomodo non æstimo esse tuæ familiæ, & specialissimè mihi prouidere? Feræ procatulis exponunt se periculo vitæ: quid facies tu, qui etiam eos, qui contempsimus Filium tuum naturalem, adeò dilexisti, vt acciperes in filios? Quantam fiduciam potest habere anima in hac filiatione? Licet Deus nihil prouideret, attentissimam curam & dulcem sibi sollicitudinem haberet erga illum qui est in gratiâ. Quantoperè mater vidua sollicitat filium vnicum desideratum? maior & tenebrior affectus Dei & attentio est in iustos.

Accedit quòd per gratiam amici Dei fiamus. Ipse Iesus dulci supra mel voce inquit: *Vos amici mei estis*. Per gratiam enim est inter hominem & Deum dignitas quædam non disparis ordinis, in diuinam classẽ eleuando mortalem, vt immortalis Regis sit amicus. Licet filij Dei non efficeremur; ex hoc solum quòd gratia reddat nos amatos illi, inæstimabilis excellentiæ est. Amicitia præfertur

præfertur cognationi, & fidelior quàm natura ipsa habetur: consanguinei sæpe negliguntur, aut odio habentur; amici semper diliguntur: plus faciunt homines pro amicis quàm pro fratribus: qualis erit amicitia diuina? Duo maximi tituli sunt, cognatio & amor: vterque in gratiâ inuenitur. Amari à Deo, est locuples vena auri cælestis, & diuinorum bonorum: amor Dei non socors & ignauus est, sed efficacissimus & diligens. Amare est, velle alicui bonum: in Deo idem est velle & facere; quare quem amat, diuitiis cæli implet. Amari à Deo, perpetuum est stillicidium, imò flumen donorum. Si pro inimicis dedit vitam, quid pro amicis faciet? Nihil in Deo est inordinatum: quare si pro aduersariis talia facit, pro dilectis incredibilia aget; maximâ attentione & summâ fidelitate prouidebit illis. Si tantam curam habet inimicorum nostrorum, vt iubeat diligere; quantam sollicitudinem habebit suorum amicorum? Adeò nos dilexit cum inimici eramus, vt videretur nos diligere plus quàm se: anne cum nos amicos dicit, & habet, diligeret minùs quàm inimicos?

Gauderes habere amicum tantæ fidelitatis, ac Dauidis & Ionathæ: sed res ridicula est, & tamquam perfidia omnis humana fides, respectu eius quam Deus habet erga te. Re-

spici à Rege terreno, pro fauore habetur: qualis erit, amari à Deo & zelari? Vis noscere, ô anima, amicitiam & fidelitatem Dei? tanto-
perè amat suos amicos, vt nesciat separari ab illis. Si in cælo solùm esset Deus, statim veniret, & non seiungeret se ab eo qui habet gratiam; sed mansionem apud eum faceret, vt societas nostra sit cum Patre, & cum filio eius IESV CHRISTO per Spiritum sanctum, qui diffusus est in cordibus nostris. Cerui, oues, agni & columbæ gregales sunt, iis iunguntur, & amant, in quibus agnoscunt suum genus. Deus socialis est, Filius Dei agnus est, Spiritus diuinus cicut & affabilis est, amat eos qui diuini fiunt, obtinentes consortium suæ naturæ quasi gregales Deo facti. Si sacratissima humanitas Christi adeò fauisset alicui, vt ab eo numquam vellet separari, quid diceremus de tam eximio priuilegio? cur non admiramur quòd diuinitas non discedat, quòd indiuiduus socius iusti Deus sit? Nec tantum con-
tubernalis illius habitat cum eo, sed in eo, in quo iucundiùs quàm in Sole ponit tabernaculum suum.

Quis pater ita diligit filium, vt nolit separari ab eo, & semper ambulet cum eo? quin potius pædagogo committit, vt illi assistat: at Deus Pater & amicus noster nobiscum semper vult incedere. Quæ mater ita diligit filium, vt semper in vlnis suis ferens ample-
ctatur

statu tenerrimè? Deus hoc facit. Gratia est nodus Dei & hominis, est dulcis amplexus diuini Spiritus & humani. Inter mortales pater potest non esse ubi adest filius: at Deus nescit abesse ab eo, qui est in gratiâ. Licet sit Deus in creaturis essentiâ suâ, præsentîâ, & potentiâ; hoc fit quia Deus aliter esse non potest; non ex dignitate & meritis creaturarum, sed ex immensitate & infinitate Dei. At gratia hanc vim habet, non natura, ut si aliqui Deus absens esset, & non fuisset immensus, illum præsentem faceret, & ad hominem existentem in gratiâ veniret, mansionem apud eum faciens, factus vnus Spiritus cum illo: & licet posset obliuisci rerum, præsentem semper haberet dulci memoriâ, & prospiceret habenti gratiam: & quamuis posset relinquere creaturas, & non operari, sustentare, & tueri illas, in iusto semper aliquid boni operaretur: sicut enim amor acris est, non vult bonum quin efficiat.

Quantus fauor & dignitas est, Deum semper comitem habere? Certè obstupesceremus, si aliqua creatura esset tam amata Deo, & excellens, ut iuberet omnes spiritus cælestes, millia millium quæ assistunt sibi, comitari illam; ut quocumq; abiisset, cum illâ esset tota ista pompa & maiestas: quid erit hoc præsocietate & comitatu Dei, nisi solitudo? Quid omnia

omnia

omnia ante te, Domine, nisi tamquam nihilum? Si illam creaturam miraremur; quomodo non admiramur animam in gratiâ, cum Deum pro comitatu habeat, non lateri adhærentem, sed in essentiâ suâ velut animantem illam? O fortunatissimam dignitatem hominis, & dignationem Dei, quod Summa illa Maiestas comitetur semper pusillos homines! nam minimè otiosus & inutilis animæ socius Deus erit, ut non provideat illi. Anne torpens aut cæcus assisteret, ut non videat necessitates eius & misérias? Profectò non in vanum Deus se associat iustis. Possunt & se & sua negligere, si solùm curent quæ Dei sunt: Deus satagit illorum. O Pater mi, ô amice, ô sodalis, precor Maiestatem tuam, ut reuerentiam, fidelitatem, & affabilitatem erga te habeam: tecum me geram ut filius cum patre, zelans omnia tua, reputans eadem mea; ut filij boni curant res parentum, quia respiciunt ut propria. Precor, ut amicus fidelis sim tibi, in omni euentu honorem tuum quærens, partes tuas agens, & te amans plus quàm me. Da, ut bonam societatem tecum conseruem, ne continuis defectibus contristem Spiritum sanctum tuum.

At si gratia omnis in se tanta sit, ut nos cognatos & gratissimos & necessarios Deo, velutque Deos faciat, ex eo quod detur per
Chri-

Christum; felicior, venerabilior, & magis privilegiaria est illa quâ fruuntur homines, quàm ea quâ donati sunt Angeli, & Adam in primo innocentiae statu. Ij filij quos maioribus doloribus mater peperit, plus dilecti habentur: quid mirum, cum gratia nostra tot doloribus steterit Christo, si iucundior sit, & amabilissimè propter eam maioribus privilegiis fauerit Deus, plura auxilia tribuendo, diutius nos sustinendo, magno efferendo honore, vt ipsi Angeli venerentur homines, quòd habeant gratiam per Christum, & pertimescant iam naturam nostram conspiciere prostratam coram se, quam ante incarnationem contempserant: quia specialis dignitas accedit gratiae, quam nunc habemus; quia facti sumus membra viua Christi, & computamur idem cum illo. A capite in membra redundat veneratio: quomodo despicient Angeli naturam nostram, quam suspiciunt exaltatam supra suam vsque ad thronum Diuinitatis, & consortium Dei? Quid mirum, non tractent vt inferiores suos, quos Dei Filius primogenitus in multis fratribus aequalitatis nomine super ipsos caelestes spiritus exaltauit, vocans homines fratres suos, plures nos faciens quàm Angelos? Nullum ex Seraphim & Cherubim ita honorauit, vt fratrem suum vocauerit. Hæc est maxima excellen-
tia

tia gratiæ, vt honorabilior fit, & eleuetur super omnem naturam. Sed per gratiam Christi ipsa etiam natura nostra honorabilior fit, & sublimatur super omnem aliam naturam, quatenus ipse Dominus gloriæ communicat suam gloriam in membra sua coniuncta & viua cognatorum suorum. Fundata præterea nostra gratia in IESV meritis, & vnione eius, quasi maiori iustitiâ & modo perfectiori mereri nos facit de Deo. Quia sumus filij doloris, sumus & Benjamin Deo, & filij dexterae suæ, ac dilectissimi. O Pater amantissime, qui tradidisti morti vnigenitum Filium tuum, vt ego viuerem factus filius tuus; da mihi, vt magni habeam, & cognoscam hoc beneficium. Vnus Angelus pro minimo gratiæ gradu, quam accepit, plus debet tibi, quàm cunctæ creaturæ simul pro omnibus bonis naturalibus, & creatione vniuersi. At ego homo miser plus debeo tibi pro minimâ gratiâ datâ mihi, quàm omnes Hierarchiæ Angelorum pro vniuersâ gratiâ & donis supernaturalibus, quæ concessa sunt cunctis. Nam vt ego viuerem per gratiam vitam diuinam, voluisti Filium tuum pati mortem per naturam humanam. Plus fecisti pro me, quàm pro omnibus Angelis. Plus me deuinxisti, quàm obligasti Seraphim & Cherubim.

Duæ

Duæ sunt causæ, quibus homines tene-
mur seruare & magnificare gratiam. Vna est
inæstimabile pretium, & inexplicabilis excel-
lencia eius. Altera est pretiosissimus tuus San-
guis, ô IESV, quem fudisti, vt gratiam nobis
mereris. Si non credimus valori eius in se,
pretiosissimam putemus, cùm tanto pretio
nobis illam comparaueris. Maxima & stu-
penda res est, quam Deus, qui falli non po-
test, maluit vt haberemus nos, quàm seruare
vitam illam pretiosissimam sui Filij.

CAPVT XIII.

*Quomodo pœnitentiæ & afflictiones cor-
poris iuuent.*

Spinæ conseruant plantas in horto, & gra-
tiam asperitates in iusto. In quassato &
marcido corpore floret vis integra mentis. Vt
sanum corpus reddât medici, magis affligunt
illud amarissimis potionibus, inediâ, effusio-
ne sanguinis, adustionibus & maioribus tor-
mentis: non nimis à te petitur, vt molestes
quodam modo pro salute animæ. Qui lan-
guet, inter angores euomet nociua: sic & ani-
mæ vitia in vitâ iucundâ non purgantur,
cùm nec corporis vitia sine molestiâ curen-
tur. Silex afflictus luces emittit: caro mace-
rata illuminat mentem. Illa anima bestia est,
quæ

quæ corpus suum non tractat vt bestiam. Quemadmodum labores & calamitates immisæ à Domino, faciunt homines resipere & meminisse Dei, magis erudiunt, incendunt feruorem, augment Dei familiaritatem, eleuât cor: sic asperitates vltro assumptæ, parem fructum habent; faciunt, vt homo sæpius in illis reminiscatur Dei, & diuinis illustrationibus aptior fiat, vacuus gustu sensibili.

Idonea dispositio maioris gratiæ, fit afflictio naturæ: hoc opus & labor gratiæ est, se iungere nos à temporalibus rebus, corporeis, & visibilibus; quare dimidium factum inuenit in austeritate vitæ: quæ tamen etiam ex gratiâ est, sine quâ nihil ex nobis est bonum, nihil vtile. Thronus & regnum gratiæ, & gradus ad gloriam, est profunditas humiliationis nostræ, cum afflictione corporis: & exaltatio mentis, crucifixio carnis. Instruis te quoque asperitatibus voluntariis ad necessarias, vt ex disciplinâ patientiæ scias ferre quæ Deus miserit: assuescis etiam & discis te vincere, & debilitas aduersarium tuum præcipuum, per quem ceteri te impugnant: impetras à Deo facilius, quæ exoptas. Licet sufficiens titulus poenitentiis nostris sit Christus crucifixus: abundant prætereà alij; & præcipuè culpæ ipsæ nostræ innumeræ, & poenæ pro illis, vt satisfaciamus commissis, & committendas

mittendas minuamus. Sit anima carnifex carnis : ad hoc ex magna Dei indulgentiâ non est in inferno damnata. Nonnumquam contingit, ut ex duobus delinquentibus capite damnatis alter complex absoluator, hac lege, ut in socium exequatur sententiâ mortis, fungens in illum munere carnificis, cum alius deest. Complices peccatorum sunt anima & corpus : in istud anima sit ministra iustitiæ diuinæ, & torqueat conuenienti supplicio, siquidem non est præcipitata ad inferos, cum primùm peccauit.

Nihil tibi transeat impunitum : te ipsum timeas, crudelis tibi, iustissimus & seuerissimus in omnes iniustitias & blanditias carnis : omnia punire oportet. Nulla est vrbs optimè gubernata sine curâ suppliciorum : nec conscientia ordinata erit sine tribunali & gladio, ubi tot sunt facinorosi affectus. Vindicta quam à te sumis, respondeat culpæ : caue ne à te Deus rationem petat contemptæ & corruptæ iustitiæ. Vltionem à te fume, & quia reus culpæ, & quia iudex iniquus, cum tibi parcens toties te absoluiſti. Supplicia in vrbus fiunt, potius ut vitentur exemplo vnius aliorum scelera, quàm ut minuantur damnati culpæ & pœnæ : at cum in te animaduertis, maior tibi fructus est ; non aliena sed tua ipsa peccata deinceps compesces, ne com-

F mittas,

mittas, & commissorum poenas tibi minuas. Non est iustitia, sed indulgentia seueritas tua: ultio hominis, est venia Dei. In omnibus tamen memento laudis ex obedientiâ, & utilitatis ex prudentiâ; ne inconsultò, cum damno profectus tui, & minore gloriâ seruitij Dei & utilitate aliorum, sumas asperitates: nam vbique fallacia est dæmonis. Cura tamen præcipuè & semper supplicium voluntatis propriæ, magis quàm corporis. At quousque circumspectio omni proprio amore nuda, atque iudicium Superioris pro cuiusque ætate, statu, viribus, inclinatione, occupatione, necessitate permiserit asperitates; sine misericordiâ, sine adulatione tui, in te sæuiendum est.

O Veritas misericors, quomodo mihi adlabor & mulcebo, si in mentem reuoco rigores & tormenta innocentissimi IESU, quæ pro peccatis meis tulit, & cruciatus animarum in Purgatorio? Ingens priuilegium esset, si animæ in poenis illis terribilibus existenti Deus concederet posse satisfacere; vt hîc possumus, assumptis voluntariis afflictionibus. Fruamur nunc hac indulgentiâ Dei. Debitor centum talentorum, si creditor indulgeret illi debitum, contentus hac lege, si intra aliquod tempus soluisset vnum solum, anne recusaret pactum tanti lucri? Quæ a-
mentia

mentia nostra est, quòd malimus soluere
centum in alterâ vitâ, quàm vnum in istâ?
Sed quid opus erat remitti tremendas illas
pœnas? sufficit decus carnis in venturâ
vitâ.

Recordare quàm gloriosa & pulchra sint
futura corpora in resurrectione; quibus ve-
nustas & splendor addetur, prout in hac vi-
tâ afflicta fuerunt: mundus ex quo compta-
erunt in æternitate, est afflictio sordida &
temporalis in hoc mundo. Nonnulli ne de-
formes hominibus appareant per breue tem-
pus dimidiæ suæ vitæ, passi sunt cædi & tor-
queri membra & ossa: minoris stat pulchri-
tudo æterna; non opus est scindi membra,
sed non mulceri, & paululùm affligi. Rectis-
simè hoc supputavit sanctus Iguatius noster
Pater: qui cùm nondum conuersus ad
Deum omnino esset, os iussit secari, ne in-
formis videretur, sine lacrymâ, sine gemitu,
sine ostensione doloris & tormenti tolerans;
at post conuersionem, magis dignum cen-
suit pro pulchritudine futurâ in resurrectione
asperitates ferre, ieiunia per integras hebdo-
madas, trinam flagellationem quotidie, ge-
nuflexiones prolixas, humicubationes, aspe-
rum cilicium, & saccum, nudipedalia, hor-
ridam totiùs corporis amictu & gestu tracta-
tionem. Pudor sit nostræ tepiditatis, etiam

Ethnicorum barbarorū rigor sine spe quam nos habemus; qui ciliciis ferreis sectum corpus cruentum ferebant, suspendebant se vncis, interim canentes laudes Deo suo: sub currus simulachrorum subdebant se, & proscindebantur in frustra: abstinebant plurium ieiunio dierum. Pudeat nos, quod possit magis superstitio quàm Religio; & furor, quàm Amor Dei.

CAP V T XIV.

Quòd nimius amor carnis impediat spiritum.

SI caro, etiam si nata nobiscum, & sanguis qui viuificat nos, tam infensus est nobis, ut impediat vitam spiritus; caro cognata solum & consanguinitas ane prodesse poterit? Erubescat spiritus cognationis nomine: quantò magis debet pudere cognatorum nimij amoris? Si pudet carnem alterius carnis cognationis, si progenitores atque consanguineos obscuros negat; quantò magis spiritum oportet pudere totius carnis, & consanguinitatis & prosapiæ? Carnem propriam, quam animat, abnegare debet anima: cur nimis amabit alienam & exanimem, quæ aliis deseruiit, & fortasse iam non nisi vermibus pro stabulo & cibo seruit. Satis esset nobilitas gratiæ

gratiæ & coniunctionis cum Christo, vt naturæ obliuisceremur & erubesceremus, quin opus esset moneri ex vilitate & foetore ipsius, & damnis consanguineorum.

O Veritas Dei, odisse cognatos iubes, vt tuus fiam discipulus: quomodo, si nimis amem illos plusquàm te, tuus spiritus fiam, adhærens tibi vnus spiritus tecum? Da mihi per sanguinem tuum, vt non amem sanguinem meum, nisi in sanguine tuo: impetret à nobis sanguis Christi, vt non diligamus nimium sanguinem hominum peccatorum. Christus per sanguinem suum voluit nos redimere, & consanguineus noster fieri: nouit enim damna sanguinis nostri, & consanguineorum, vt repararet illa.

Iura carnis non tenetur obseruare spiritus: fac ergo, ô anima, vt sanguinis coniunctio amorem tuum non corrumpat. Iubet Deus temetipsum odisse, & carnem & sanguinem tuum proprium: quomodo tibi amor vacat, vt diligas propinquum & consanguineum, & non propter Deum, & cum modo virtutis? æquè & cucurbitas consanguineas tibi amare posses, aut pulices, cùm tamen occidas. Æquè fratres tui ac vermes à carnalibus parentibus producti sunt: cur vermes foetidos horres stomacho inimico super omnia, & cognatos diligis corde nimis amico super

Deum? Si causa amoris tui nimij, & ultra virtutis præscriptum, est, à parentibus iisdem generatos esse: plus habent ab illis vermes, quàm germani: nam fratribus tuis non dederunt animam parentes tui, nec toti sunt ab illis producti. Hinc cognati & patres corpora dumtaxat propinquorum amant, & curant; bona autem animæ omnino contemnunt, ut quæ sit à Deo solùm, non ab illis. Imò corpus quoque non accepisti à parentibus, sed per illos à Deo. Quid? amasne cognatos immoderatè, quòd partes sint communium progenitorum? eadem oratione membrum illorum abscissum, quamvis cancro infectum, amare poteras. Si propter similitudinem amas, pari iure statuam aut alium quemlibet hominem debes amare.

Quid est originem ducere ab iisdem gentilibus, nisi modicum fœtoris & putredinis ab eodem fonte fœtido habuisse? &, quod peius est, habuisse peccatum? Anne iure gloriari possent duo, quòd simul in eodem cœno caderent, & sordibus repleti essent? Puriores genuit pater tuus fœtidos vermes, quàm te: nam illos sine peccato, te verò maculatum originali culpâ; & non antè fuisti compos vitæ, quàm reus mortis. Qui nimis gloriatur de carnis nobilitate, opprobrium naturæ communis nobilitat, & iactat. Quid aliud

aliud est inordinatus cognatorum amor, quam
arrogantia de vilitate communi, cuius ma-
ximè pudere oporteret, & gratulatio de igno-
miniâ peccati? Per carnem & sanguinem au-
spicatur malitia naturæ, & fortunatur mise-
ria nostra: inde discit caro malè mereri de
spiritu. A principio vitæ inficitur per carnem
anima peccato; sic continuans deinde iniu-
rias, causa est potissima peccatorum. Abne-
gare oportet sanguinem & consanguinitatem
nostram, ut liberemur à peccatis per crucem
Christi, quam debemus tollere. Non tam
difficilia nobis occurrent, ut multis pueris &
adolescentibus, qui omnem carnem pro
Christi cruce contempserunt. Ex Societate
nostrâ sanctus Ioannes Goto, inter flebiles
vultus patris sui, & riuos lacrymantis matris,
atque dulces vtriusque amplexus, positus in
loco martyrij medius, atque inter horrida
patibula & crudelissimos carnifices, nullâ a-
trocitate perterrefactus, prælegit brachia
crucis quàm suorum: quorum amore &
blanditiis heroicè refutatis, cucurrit ad de-
stinatam sibi crucem; ubi moriens obtinuit
Regnum Dei, quod caro & sanguis non pos-
sident.

CAPVT XV.

De iacturâ temporalium.

Non molestè fert spiritus iacturam temporalium, de quâ gratulari sibi debet. Quis ploraret sub magnâ mole oppressus, si amicus pondus subtraxisset? Quod auferet mors, melius est vt auferat Deus. Si nudus sufficis Deo & places, quid quereris compendio rerum & curarum gratum Deo fieri? Nudus etiam sufficiat tibi Deus, sine suis muneribus & arrhis temporalium. Non tua amat Deus, sed te; tu nec tam ames quæ sunt Dei, sed Deum. Nudus Christus ascendit in crucem, nudus de sepulchro exiuit; ibi vestimenta reliquit: qui & nudus expugnauit cælum, & intrauit triumphans. Propter te nudum mortuus est nudus, nõ propter fortunas & bona tua: ideò te quærit, non illa; & quia te quærit, perdit tibi illa, nudum te expectans in cælo. Te componit ad nuptias, dum disponit de tuis, & denudat te. Quid times pauperem fieri, si in corde integrum Regnum portare potes? Regnum Dei intra vos est.

O ridicula lacrymarum causa, quòd auferantur causæ peccatorum! O amentia, putare damna, quæ sunt remedia! Summa est impudentia aduersus Deum, dolere & deplora-

plorare periisse temporalia, quæ odisse debebas. Dolorem & lacrymas, quas pro iniuriis & iacturâ adulteri fundit femina, quantumvis obscœna & impudēs esset, occultat sponso; gaudium etiam de præsentia adulteri celat: tu coram Deo gaudes de bonorum prosperitate, quibus cum adulteras, luges de iacturâ: audes rogare Deum, ut ea non auferat, aut quod reddat. Quæ mulier in adulterio ipso comperta virum rogaret, ne impediret voluptatem adulterij, cum potius veniam deprecari oporteret? misericorditer puniret sponsus, si tantummodò auferret adulteræ illum cum quo fornicabatur: quomodo tu tam impudens es, ut iniuriam reputes? Quæ tam inuerecunda vxor maritum precaretur, Affer mihi illum Æthiopem, cum quo dormiam, qui plus quam tu mihi placet? & tu audes lenonem Deum facere cupiditatis tuæ, petendo temporalia? Cum aliud à Deo præter Deum petis, ipsâ oratione adulterium tuum manifestas: perinde est ac si postules, Da mihi Domine, in quo te offendam. Satis est à Deo fornicari, quin eum sollicites, ut quibus fruendo te corrumpis, cumulet; & feruet opes, honores, sapes, colores, & formas corporum.

Qui cancro corrumperetur, non irascere-
tur chirurgus, si vellet infectam partem lania-

re, sed vltro exhiberet membra abscindenda, cum horrore & dolore: at si forte sine operâ & sensu sui ex somno expergisceret, abscissam partem inueniens, miraculum putaret, & Deo gratias ageret. Non tibi euelluntur artus, sed damna & tela cor tuum corrumpentia: age Deo gratias, quod sine patientiâ & sensu tui erepta sunt. Qui omnia relinquere debes, ne doleas si auferantur aliqua. Deberes dare hæc pauperibus, vt mereris: cur si Deus sustulit, non patienter tolerabis? Piè dixit Gerson:

*Quæ commodasti, si repetis, Pater;
Gratus libenter restituo, cape.*

*Vis per latrones, ense, vel ignibus
Auferre? linquo; gratius accipis
Si fortè, quàm si pauperibus darem.*

Si nihil habens habebis totum, quid fatigaris? O Veritas amabilis, inuerte cor meum peruersum, vt iam deinceps doleam habere aliquid nisi te Deus, & me exonerem ab omni mole terrenâ, & à me ipso primum, qui grauior sarcina sum mihi: non me, Domine, habere volo, vt te habeam. Si Philosophi plures alacriter se priuarunt omnibus bonis propter se, quia vilia & impedimenta iudicauerunt; quid facio, si propter te, priuari aliquibus à te, non patienter feram?

O spiritus infirme, quid doles circumcidi
pauca

pauca superflua, cū tibi pauca sint necessaria? Quid dico, pauca? nihil mihi nisi Deus est necesse. Gratulor, gratulor; Deus, qui non deficit, est qui mihi sufficit. Nesciebam, ô dulcis Veritas, quanta consolatio est nihil habere; imò cognoscere luce clariùs, impossibile mihi esse, quamuis ego id conarer cunctis meis viribus, quidquam præter Deum posse habere, & esse meum, sed solius Dei. At quia omnia sunt Dei, & Deus est meus, omnia sunt mea: & tunc plus mea, quando non habeo; quia tunc minùs me habent, & meliùs in Deo habeo, quàm in se haberem. Si fuisset verè humilis, nihil dolerem pro omni iacturâ rerum. Qui debet æstimare se nihil esse, quomodo potest æstimare alias res esse aliquid, quæ sunt viliores homine? Cū quis moritur, omnia sibi moriuntur: sic qui se credit nihil, totum mundum putat nihil. Omnia mortua sunt mortuo, & omnia vilia humili.

CAPUT XVI.

De utilitate temptationum.

Quomodo vis coronari, si non certas? quomodo certabis, si non impugnaris & tentaris? Absque hoste non est certamen, absque certamine non est victoria. Imò inhonestum

honestum & turpissimum foret, sine bello coronari, sine victoriâ triumphum agere, & vsurpare palmam non meritam: ne igitur molestè feras tentatione vexari; nam ibi est officina meritorum, & causâ tuâ humilitatis. Multos, vt humiles essent, permisit Deus labi in grauissima peccata: tecum magis misericorditer se habet, permittens solum quòd tenteris. Resiste viriliter in causâ Dei: quamuis in ipso tentationis conflictu molestum sit pugnare, iucundior est victoriâ ex tentatione, quàm voluptas ex peccato, ad quod tentatio inclinât. Noli comparare cum molestiâ tentationis dulcedinem peccati, sed confer illud cum gaudio ex victoriâ: non compares pugnam cum voluptate, sed victoriæ fructum cum vsu vitij: experire aliquantò quid sit vincere tentationem, qui toties expertus es succumbere.

Cùm vincis, existima iterum te pugnaturum: cùm pugnas, reputa in illâ victoriâ penitus abolendum inimicum in perpetuum, & æternâ pace fruendum. Fortasse ita partim eueniet: nam diabolus confusus, & victus, non audebit iterum adoriri; & Deus aliquam quietem concedet, prout nouerit expedire tibi. Deus scit, quo tempore te liberare oporteat à tentatione, qui permisit illam pro bono tuo. Artifex non extrahit aurum de fornace,

nace, donec satis purgatum est: nondum satis emendatus & purificatus es, si non te liberat hac molestia. In victoria memento pugnæ, in pugna victoriae. Gaudebis perpetuò si vincas; pudebit, si vincaris: quare vilipendis conscientiae securam lætitiā & pudorem, pro futilissimā & momentaneā oblectatione? Amittimus tempus in hac vitā, dum non patimur. Non recuses molestiam repugnandi, cum molesta aliqua nequeas in hac vitā fugere. Quemcumque viuendi modum elegeris, in aliquo affigēris: melius est affigi pro virtute. Triste aliquid & aduersum vbique est; sed felix tristitia, & facilis, in causā æternæ felicitatis. Pro humanis rebus longiori tempore, maiori labore, minori fructu pugnatur. Temporalium laborum terminus, alius labor est; sæpius pœna æterna: sed hic levis & momentaneus labor æternum gloriæ pondus operatur in te, cuius non sunt condignæ passionēs huius temporis. Ferto saltem non ægrè hanc tribulationem, quam optare deberes propter auaritiā gloriæ maioris, quæ crescet rigata igne isto. Quin etsi nullum præmium esset, sufficit quòd conformareris Christo. Magnā necessitate teneris ad renitendum & pugnandum: in conspectu Iudicis es; & causam diuini honoris defendis coram Angelis, & Sanctis. Potius velis millies mori, quàm semel

mel

mel vinci, & pudorem pati succumbendi. Coram Sponso tuo, & testibus Hierarchiis Spirituum beatorum, ac cœtibus Sanctorum, quomodo audebis adulterium committere?

Non potest esse quin in hac vitâ sæpius turberis & tenteris; quare attentus tibi sis, & cautus: licet fortissimum castellum virtutum in te ædificaueris; expecta tentationem, quia est fundatum in naturâ tuâ, cum imbecilli & caducâ infirmitate carnis. Quid interest, si fortissimi muri, & lapidea domus struatur, si ruinosum fundamentum habeat, aut in arenâ solùm sit fundata, quò minùs timeatur de securitate eius? Quid interest, quòd armatus sis, si in loco es lubrico, aut veharis umbratico aut effreni & indomito equo? Benè potes muniri virtutibus; sed in carne es, quæ periculosior est quàm equus præceps & indocilis, & magis fluxa quàm arena, nisi gratia Dei te adiuuet. Quare generalius & præstantissimum remedium aduersus tentationem præseruatium est, deponere naturam, cum omnibus suis appetitibus, quoad possis; eradicare à te omne tuum velle, & fieri simplicem, & purum omni voluntatis propriæ sorde, sicut spiritum qui astat coram Deo: vnusquisque enim tentatur à concupiscentiâ suâ. Quando nos quærimus, inuenimus

niemus

niemus tentationem. Qui se quærit, inueniet se: & quid in te inuenies, qui miser es, nisi miseriam, turbationem, afflictionem?

CAPVT XVII.

Quòd oporteat timere Deum, & sperare in illo.

VNdique laqueis insidiatur inimicus; vndique pericula sunt in totâ vitâ: sed maius omnium periculum est securitas nostra; nam est omnia pericula. Quis potest esse securus in medio hostium, & vicino aut domestico inimico? quomodo tu securus potes esse, cum tibi ipsi aduersarius sis, cum caro tua hostis tibi sit, cum totum mundum habeas contra te, & omnes dæmones te oderint? Si contra vnum hominem venirent decem, si contra aliquem Ducem veniret duplo maior exercitus, timeret, licet fortissimus esset: quomodo tu non formidas, cum non minùs quàm mundus totus sit inimicus tuus, & contra te pugnet?

Debes etiam timere Deum, quia peccasti, & quia potes peccare. Quæ mulier in adulterio deprehensa, si maritus nullum verbum ei locutus fuisset de veniâ, posset non timere? tu quoque time: nam euidenter scis peccasse, & tamen nullam euidentiam nec reuelatio-

latio-

lationem, de remissione habuisti, nec velis habere, quia plus potius proderit tibi humilis timor & sollicitudo, quàm fauor ille cælestis. Nam velut hi qui timent, solent fitire; sic sanctus timor Dei fitim & desiderium feruidius placendi, & plus seruiendi Deo, excitabit. At si non peccasti, vel post peccatum certissimus esses de veniâ aliquâ reuelatione Dei, ne desinas timere: nonnulli post multa miracula facta, & sanctissimam vitam per multos annos in pœnitentiâ & in eremo exactam, miserabiliter peccauerunt. Angelus in cælo, Adam in Paradiso, Iudas & Saul, qui præ aliis electi à Deo fuerunt, non fuerunt securi, sed miserè tandem perierunt. Heron, post vitam ad summum perfectam, & immodicæ virtutis, post labores, sudores, abstinentias, & mirabilia multa (nam non nisi post tres menses cibum herbarum siluestrium gustabat, contentus interim & saginatus sanctissimo Christi Corpore) grauitè tandem lapsus frequentabat tabernas, ebrietati deditus, & postmodum luxuriæ. Tu in valle peccatorum es; nec te dices à Deo electum esse, nec est tibi conscientia tam sanctæ vitæ, sed experientia peccatorum: quomodo non tibi formidas? quomodo non times Deum? Angeli & Seraphim contremiscunt, cùm sint certi non posse damnari, nec peccare, quia
vident

vident possibilem esse alicuius creature damnationem : cur tu non tremis, cum tua damnatio possibilis sit ?

Deus plurium Sanctorum casus permittit, ut discas omnia à Deo venire, nec in nostris meritis & diligentia posse sperare seu presumere, sed solo in Deo. De te, quamvis habeas merita sancti Ioannis Baptistæ, non est quid confidas; de Deo potes, quamvis habuisses scelera Antichristi: & quod plus offendis & laberis, non est cur desperes aut deiiciaris; sed eò plus de Deo spera, cum minus te esse expertus es. Hæc est diuina spes, cum nihil homo de se credit: cum plus timebit Deum, eò plus in ipso sperabit. Rectè dixit S. Prosper:

Vnum profugium totum est Deus ipse timent.

Quò quis etiam iustior est, & quò plus amat Deum, plus solet timere: nam nouit quantum meretur amari, & coli, ut deberet homo anxie optare atque precari tormenta per totam æternitatem, ut gratias illi ageret pro bonitate suâ: quia tamen longè est, ob multos defectus, ab hoc feruore, valde timet, quia non facit, quod potest & debet: ob id tremit amittere Deum; quod eò plus ipsi molestum est, quò magis dignum amore cognoscit.

Nihilominus debet, in eo qui creauit ipsum, tam in paruis quàm in magnis sperare.

G

Fidu-

Fiducia nostra in hoc plerumq; peccat, quòd in maioribus rebus sperat in Deo, quasi in minoribus nonnihil possimus nos. Æquè in exiguis ac in maximis solùm de Deo sperare oportet, quia in nullis bonis ex nobis possimus aliquid. Alij deficiunt, quia moderata ex Deo sperant, & non audent sperare maiora; vel quia indignos his se putant, vel minùs excellenter de Deo, & meritis IESV cogitant. Quid dubitas aut despondes animum ad virtutem & sanctitatem maximam, quasi tuis viribus & meritis fuisses adepturus gratiam, aut Deus invidus vel auarus esset, vel pauper. Dei brachium, non tuæ vires, te roborat ad virtutem capeflendam. Deus beneuolus tibi est, non invidet bono tuo. Eius priuilegij sunt diuitiæ diuinæ, vt non esset opus, fuisset Deus bonus & amator noster, quò esset liberalis: nihil amittit cùm dat, nec minuit suas facultates & censum: nihil defraudat de suis rebus, potiùs addit. Si thesauros similis conditionis haberet aliquis homo, quantumuis pessimus & miser, non negaret petita; & quò magis auarus, fieret liberalior, & iniuriam putaret non peti magna. Quis tam malignus est vt neget lucem, licet numquam antea vidisset petentem? quare? quia nihil amittit dando lumen, manendo etiàm cum integro suo lumine. Cur non præsumemus similem

lem liberalitatem de Patre luminum, unde omne datum optimum descendit? Iniuria diuinitati fit, non sperando de Deo bono & Patre nostro, quod de homine pessimo, barbaro & ignoto, sperares. Ne dubites de petitione tuâ; maiora promisit Deus quàm petis. Ne diffidas de promissione suâ; incredibilia iam fecit, quàm sit quod promisit. Regnum suum promisit; sed pro te seruus est factus: quòd viues cum illo promisit; sed pro te mortuus est: admirabilius est quòd Deus sit mortuus & seruiat, quàm quòd homo viuat & regnet. Iam habemus pignus, quod est maius. Quare interdum non tam confidis purè de Deo, quàm tacitè præsumis de te, cum speras aliqua, si non sint magna, si non sint omnia. Tam inbellis ex te es ad exigua, quàm ad magna: at ex Deo æquè validus ad vtraque.

O Domine, quàm stulte agit, qui non de te magna speret! nam quod homini erit spes, est tibi votum & desiderium. Si quis optaret, anima mea, vt faceres aliquid, & à te peteret sæpissimè, & offerret auxilium suum, & propterea se exponeret ad discrimina certa vitæ ob ardorem sui desiderij: si tu demum id velles facere, & ad id iam nihil restaret nisi vt ille adiuuaret, qui diu & tantoperè id exoptauerat, & negotiatus fuerat;

nōne cum magnâ certitudine gratiæ recipiendæ accederes ad illum, & postulares auxilium, præcipuè si ipse pollicitus priùs fuisset? Hic Deus est, cui adulaberis importunis petitionibus, & omnimodâ confidentiâ eius. Ex parte suâ non est timendum, quin te exaudiat: quâ ratione quod vult peti, volet negare? Expecta exaudiri, Deus expectat clamare. Solum time illum, quia de te numquam es secura, in hac vitâ seminatâ periculis. Quantumvis spiritualiter & sanctè quis viuat, non caret infidijs: nam in eos qui sic viuunt, fortiùs insurgit & ardet dæmon, quia inæstimabilis est eorum vita: fur magis vult gemmas aut vniones surripere, quàm furfurem. Deus verò permittit hæc pericula ad humilitatem nostram; quia cū pretiosissima sit hæc vita, vult esse humillimam. Vt semper ab eo pendeamus, permittit tot modis impugnari: vt si numquam securos nos putemus, tutissimi simus; atque si numquam præsumamus, incolumes permaneamus sperando in eo. Sic ipsa pericula reddunt illam tutam: sic solum timendo Deum, nihil est quod timeas: & si times solum Deum, meliùs sperabis omnia de illo. Spes & timor Dei, admirabiles sunt socij; optimè se adiuuant: quos numquam tu deferere debes; maximè te iuuabunt, si
in

DE ADOR. IN SPIRITV ET VER. LIB. I. 101
in te se adiuuent: nam vnus sine altero & ti-
bi & sibi parum proficiet, sæpè nocebit.

C A P V T XVIII.

*Quòd non possimus non pati aliquid.
Et de bono patientia.*

Qui non potest fugere pati, debet quære-
re patientiam. Cur non armamur hac
potentissimâ virtute, cùm impossibile sit non
pati aliquid molestum in hoc sæculo, Deo ita
mirabiliter disponente. Qui sperat posse fu-
gere molestias huius vitæ, præsumit eludere
prouidentiam diuinam: ita prouisum, ita de-
cretum est, propter bonum nostrum. Non
potest Deus falli in iis quæ statuit, nec fru-
strari in his quæ disponit. Nobiscum nasci-
tur causa patiendi, quia cum peccato sumus
nati; nec tollitur donec extra locum peccan-
di simus. Poterat Deus sine labore suo, & no-
stro, nos in cælo locare ex primo iactu, vt in-
quiunt, sine ambagibus huius miseræ vitæ:
poterat eâdem facilitate producere panem,
quâ producit spicam & triticum: sed vt la-
boraret & pateretur aliquid homo, voluit ne-
cessarium esse ex frumento fieri panem: vo-
luit ad gloriam præcedere labores, vt nos
plus honoraret & cumlaret suâ liberalitate,
cùm velit debere illam. O magna Dei gratia,

G 3

quòd

quòd debitor nostri esse velit ! Qui cenferi inter prædestinatos cupit , non recuset pati ; quod est character electorum , si cum patientiâ fit. Verè dictum est , mirandum esse quòd sub pedibus damnandorum omnes lapides non mutantur in rosas , in solatium eorum quæ perpeffuri sunt malorum. E contrario multò magis mirandum , quòd sub pedibus saluandorum non vertantur in spinas , atque à pedibus in capita eorum insilientes , pro peccatis illos puniant : adeò ineffabilia bona brevissimo suo labore consequuntur.

Quæ causa est , cùm copiosissima sit redemptio Christi , quòd abstulerit peccatum , & noluerit tollere molesta , quæ ex peccato nascuntur in hac vitâ , nisi quòd salutare sint ærumnæ ? Quomodo aspiraremus ad vitam æternam , si hæc vita iucunda esset , & sine labore vlllo , cùm modò amemus illam , licet sit tam plena miseriis , & non dignè desideramus beatitudinem alterius ? Rectè dicebat eleuatus & benedictus Pater Balthasar Alvarez , tribulationes esse pegasos , vt propereamus in cælum. Quantò magis sensibus negantur suæ iucunditates tribulatione , dolore , morbo , eò cogimur ad Deum confugere , & quærere vera bona in cælis. Cacumen arborum , si præcidantur furculi inferiores , eò surgit sublimius : oppressis & afflictis sensibus ,

mens

mens attolitur & viget. Post peccatum Adami excogitatum est à Deo mirabile ærumnarum inuentum, & diuinum consilium contra peccata. Inuentio digna Deo fuit labor & tribulatio, vt in ipso corpore quasi extra corpus simus; & sic plus sapiamus, non affectâ mente sensui & oblectationi carnis, vt patiendi non inficiatur passionibus suis & cupiditatibus. Est artificium diuinum ad supplendum commoditatem & prærogatiuam mortis, ne afficiamur his rebus fluxis & sensibilibus. Commendata à Philosophis patientia fuit, quia pati putabatur malum, quod illa mitificat: at quia pati optimum est, ideò patientiam dico bonam; quia non refugit, sed permanere facit in eo quod est bonum.

Deus non est ignorans aut amens, (absit hæc blasphemia) sed summa Sapientia est; dilectissimo tamen Filio suo Unigenito elegit labores, elegit matri ipsius, elegit sociis Filij sui Apostolis, & amicis suis. Dicebat feruidus & deuotissimus Pater Christophorus Rodericus, in suis ærumnis & doloribus nolle compatiendum, sed gratulandum sibi fore, & simul secum gratificandum Deo: nam velut amici amicorum stringunt & premunt dextras, vsquequò doleant in amicitia indicium; sic Deus manu suâ amicos suos pre-

mit & vrget, quod est amoris signum. Maius sæpè argumentum beneuolentiæ sunt supplicia quàm beneficia siue dona, quoniam ipsa supplicia iam sint maiora beneficia. Maius argumentum charitatis est correptio & punitio, quàm indulgentia & largitio. In extraneos facilius inuenietur benefactor, quàm corrector & reprehensor: at animaduersio solum erga charos & domesticos fit. Indulgentia & liberalitas etiam ad inimicos se extendit, castigatio ad filios & familiares dumtaxat: quare certiora pignora amoris sunt supplicia huius vitæ, quàm beneficia fortunæ.

Non semper in pœnam culparum solum tribulationes sunt: licet non esset culpa, sunt bonæ; & patienter ferto, siue à Deo immediatè, siue ab hominibus affligaris: & eò plus gaude, quod sine minori causâ molestaris. Quemadmodum debemus gaudere magis, si tribularemur à Deo, non propter peccata nostra: sic magis patientes & gaudentes debemus esse, cum ab hominibus opprimimur & affligimur conuitiis & iniuriis, si causam nullam habent nos persequendi, sed innocentes patimur. Quam crucem eligeres, aut cum quo malles mori, cum latronibus, an cum Christo in suâ cruce? Latronum cruces merita sua habuerunt, propter peccata sua afflicti

ficti sunt: at crux Christi innocentiae fuit; non propter peccata, absit: itaque tibi gloriam nisi in cruce Domini nostri IESU CHRISTI. Natura nostra cecidit, & in casu rectitudinem suam perdidit: oportet ut reparetur, restituatur, dirigaturq; duris istis rebus & grauibus. Malleus durus est & grauis, sed format vasa argentea, speciosa quæ reddit, ac dirigit quæ obliqua & obtusa erant.

Quædam diuina auctoritas tribulationi inest, ut efficacius sæpè per illam spiret Spiritus sanctus quàm per Prophetas, & sacras Scripturas: interdum verbis sacris non raro resistimus, & monitionibus sanctorum Patrum & Doctorum; at tribulationes nescio quomodo plausum concilient Deo loquenti, ut statim cedamus & pareamus. Qui audiri vult percussione alicuius rei, sono manu edito silentium & auditorium sibi conciliat: sic Deus manu suâ percutiens, nos reddit sibi attentos. Resistit Pharaon Deo, loquenti in seruo suo Moyse, cedebat & parebat affligenti in animali quouis minimo. Ieremiæ non obtemperabat populus, donec in captiuitate respuit. Nemo surdus est nec durus tribulationi: Dei eloquentia est, & cathedra Spiritus sancti: res sacra est & velut ara & thronus Dei, licet terribile sit tribulari. O quàm tremendus & terribilis est locus iste! sed verè

G 5 non

non est hîc aliud nisi domus Dei, & porta cæli; virtutum asylum, quò fugimus à vitiis, tamquam in sacrum locum.

Age, anima dilecta Christi, ne fugias tribulationem vt venenum: non potest nocere tibi; iam gustavit illam IESVS tuus: nihil mali habet, imò nihil acerbi, vbi Deus est qui condiet illam: quomodo amaror guttæ fellis sentiri posset in pelago mellis? Hac consolatione numquam carebo, quidquid mihi Deus largiri, aut de me facere velit, placitum illi esse. Hoc solatium æternum habe: etsi adhuc sine consolatione patiaris, non refugias. Pudeat nos minùs amare Deum, quàm canes dominos suos. Quamuis canis fugetur, obiurgetur, cædatur, lapidetur à domino; non potest repelli, sed magis accedit, sequitur illum, & blanditur: ita debemus seruire, & accedere magis ad Deum, quò magis cædimur & tribulamur; quia si labores deficerent, præcepta occasio merendi deesset, nec congruum possemus exhibere testimonium quòd diligamus Deum, & quòd non propter mercedem solùm colamus.